

SKUPŠČINSKI DOLENJSKI LIST

za občine
ČRNOMELJ,
KOČEVJE, KRŠKO,
METLIKA, NOVO
MESTO, RIBNICA
IN TREBNJE

Letnik XV.

Novo mesto, 22. februarja 1979

Št. 5

VSEBINA

OBČINA NOVO MESTO:

24. Statut občine Novo mesto

24.

Izhajajoč iz temeljnih načel ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije in ustave Socialistične republike Slovenije, upoštevajoč hiter in uspešen razvoj materialne osnove in socialističnih samoupravnih odnosov v občini Novo mesto, in v težnji, da se:

- poudari razredni značaj družbe in odločilno vlogo delavskega razreda in vseh delovnih ljudi na vseh stopnjah odločanja o pogojih in sadovih njihovega dela;
- zagotovi dosleden razvoj vseh področij družbenega dela in življenja v občini in svobodno menjavo dela na podlagi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov;
- omogoča in zagotavlja solidarnost in vzajemnost, ki temeljita na zavesti delovnih ljudi, da lahko svoje trajne interese uresničijo samo po teh načelih;
- zagotovi pravica delovnega človeka, da uživa sadove svojega dela in družbenega napredka, in njegova dolžnost, da zagotavlja razvoj materialne osnove za lastno in družbeno delo in da prispeva k zadovoljevanju drugih družbenih potreb

in zato, da se omogoči in zagotovi doslednejše uresničevanje oblasti in samoupravljanje delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v občini Novo mesto, občinska skupščina sprejema

STATUT občine Novo mesto

kot skupni dogovor delovnih ljudi in občanov v vseh oblikah samoupravnega povezovanja in združevanja v občini.

UVODNI DEL

TEMELJNA NAČELA

Izhajajoč iz ustavnih načel temeljijo družbeno-ekonomski in družbenopolitični odnosi v občini Novo mesto na svobodnem

združenem delu delavcev s produkcijskimi sredstvi, ki so družbena lastnina, na samoupravljanju delavcev v proizvodnji in delitvi družbenega proizvoda ter na oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Družbena lastnina produkcijskih in drugih delovnih sredstev je osnova svobodnega združenega dela in položaja delavskega razreda v proizvodnji in v vseh odnosih v družbeni reprodukciji, kot tudi osnova z lastnim delom pridobljene osebne lastnine, ki je namenjena za zadovoljevanje človekovih potreb in interesov.

Človekovo delo je osnova za gospodarjenje z družbenimi sredstvi in edina podlaga za prilaščanje proizvoda družbenega dela.

Osnova vseh oblik združevanja dela in sredstev družbene reprodukcije in samoupravne integracije združenega dela je temeljna organizacija združenega dela, kot temeljna oblika združenega dela, v kateri delavci uresničujejo svojo neodtujljivo pravico, da pri delu z družbenimi sredstvi upravljajo s svojim delom in s pogoji dela ter da odločajo o rezultatih svojega dela.

Osebnostne in skupne potrebe in interese na področju vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva in drugih družbenih dejavnosti zagotavljajo delovni ljudje in občani tako, da svobodno menjavajo svoje delo z delom delavcev v organizacijah združenega dela na teh področjih. Svobodno menjavo dela uresničujejo delovni ljudje in občani neposredno, v organizacijah združenega dela ter v okviru samoupravnih interesnih skupnosti.

Delavski razred in vsi delovni ljudje v občini so nosilci oblasti in upravljanja vseh družbenih zadev.

Temelj enotnega sistema samoupravljanja in oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi ter občanov je samoupravljanje delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Družbenopolitične organizacije so kot oblika svobodnega političnega organiziranja delovnih ljudi in občanov na razrednih socialističnih temeljih aktivni dejavniki razvoja in varstva socialističnih samoupravnih odnosov.

Delovni ljudje in občani uresničujejo osebne in skupne interese, izvršujejo politično oblast in opravljajo druge družbene zadeve v občini in v drugih družbenopolitičnih skupnostih.

Družbene odnose oblikujejo delovni ljudje in občani neposredno in po delegatih v temeljnih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih, delovnih skupnostih državnih organov, družbenopolitičnih organizacijah in društvih ter v drugih delovnih skupnostih, ki niso organizirane kot organizacije združenega dela, v oboroženih silah SFRJ aktivne vojske in civilne osebe v krajevnih skupnostih in v občinski skupščini in njenih organih.

Materialna osnova za zadovoljevanje skupnih in družbenih potreb v občini je dohodek, ki ga ustvarjajo temeljne organizacije združenega dela na področju proizvodnje, temeljne organizacije združenega dela na področju storitev in delovni ljudje z osebnim delom, vključujoč tudi pogodbeno organizacije združenega dela na področju obrti, kmetijstva in storitvenih dejavnosti.

Načela solidarnosti, vzajemnosti in socialističnega humanizma so osnova za zagotavljanje ekonomske in socialne varnosti delovnih ljudi in občanov v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Ta temeljna načela so podlaga in smer za razlago statuta ter predpisov občinske skupščine in njenih organov.

PRVI DEL

TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

Občina Novo mesto je samoupravna in temeljna družbenopolitična skupnost, ki temelji na samoupravljanju in oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

2. člen

V občini Novo mesto delovni ljudje in občani uresničujejo in zagotavljajo pogoje za svoje življenje in delo, usmerjajo družbeni razvoj, uresničujejo in usklajujejo svoje interese in zadovoljujejo skupne potrebe, izvršujejo funkcije oblasti in upravljajo druge družbene zadeve.

3. člen

Delovni ljudje in občani v občini Novo mesto izvršujejo funkcije oblasti in uresničujejo vse druge skupne interese, razen tistih, ki jih v skladu z ustavo uresničujejo v širših družbenopolitičnih skupnostih.

4. člen

O uresničevanju svojih skupnih interesov, pravic in dolžnosti v občini Novo mesto odločajo delovni ljudje in občani, organizirani v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v krajevnih, interesnih in drugih temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter v drugih oblikah samoupravnega združevanja, v družbenopolitičnih organizacijah, s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem ter v delegacijah in po delegatih v občinski skupščini ter v drugih organih samoupravljanja.

5. člen

Delovanje občinske skupščine in njenih organov ter vseh organizacij in skupnosti v občini je javno. Občinska skupščina in njeni organi ter organizacije in skupnosti morajo delovne ljudi in občane obveščati o svojem delu.

6. člen

Območje občine Novo mesto določa zakon o območjih občin v Socialistični republiki Sloveniji (Uradni list SRS, št. 35/64);

7. člen

Območje občine Novo mesto se lahko spremeni na predlog in po razpravi delovnih ljudi in občanov določenega območja v Socialistični zvezi delovnega ljudstva, in sicer ob pogojih in po postopku v skladu z zakonom.

8. člen

Občina Novo mesto je v Socialistični republiki Sloveniji.

9. člen

Občina Novo mesto je pravna oseba.
Sedež občine je v Novem mestu.

10. člen

Občina Novo mesto ima svoj pečat. Pečat občine je okrogel ter obsega grb in ime Socialistične republike Slovenije in ime občine.

11. člen

Občina Novo mesto ima svoj emblema (znak).
Emblema občine Novo mesto sta grb in zastava mesta Novo mesto.

Oblika ter barva grba in zastave se opišeta v posebnem odloku. V posebnem odloku se tudi določijo pogoji za uporabo grba in za izobešanje zastave.

12. člen

Občina Novo mesto ima svoj praznik.
Občinski praznik je 29. oktober; to je obletnica ustanovitve novomeške partizanske čete v letu 1941.
Krajevne praznike lahko določijo krajevne skupnosti v svojih statutih.

13. člen

Občan občine Novo mesto je vsak državljan SFRJ, ki ima stalno prebivališče na njenem območju.

14. člen

Občina Novo mesto lahko zaslužnim delovnim ljudem, občanom in drugim osebam, organizacijam združenega dela, samoupravnim interesnim skupnostim, krajevnim skupnostim in drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim, družbenopolitičnim organizacijam in drugim organizacijam in društvom ter državnim organom podeljuje priznanja.

Priznanja občine Novo mesto so:

- imenovanje za častnega občana občine Novo mesto;
- podelitev domicila v občini Novo mesto;
- plaketa mesta Novo mesto;
- Trdinova nagrada;
- nagrada občine Novo mesto;
- Trdinova plaketa;
- vpis v knjigo častnih gostov občine.

Pogoji in pristojnosti za podeljevanje priznanj, njihovo obliko, določbe o pravicah in evidencah oseb ter organizacij in skupnosti, ki so priznanja prejele, in druge odločbe se določijo s posebnim odlokom občinske skupščine.

DRUGI DEL

Pravice in dolžnosti občine, ki jih izvršujejo in uresničujejo delovni ljudje in občani v občini

1. poglavje

TEMELJNE FUNKCIJE OBČINE

15. člen

Delovni ljudje in občani v občini uveljavljajo in uresničujejo svoj ustavni položaj v družbenoekonomskem in družbenopolitičnem sistemu, uveljavljajo in izvajajo svoje ustavne svoboščine, pravice, dolžnosti in odgovornosti človeka in občana, uresničujejo in usklajujejo svoje interese in zadovoljujejo svoje skupne potrebe ter opravljajo druge družbene zadeve.

Delovni ljudje in občani zlasti:

- ustvarjajo in razvijajo materialne in druge pogoje za življenje in delo; spremljajo, usmerjajo in usklajujejo gospodarski in družbeni razvoj; določajo, usklajujejo in uresničujejo svoje skupne interese in solidarno zadovoljujejo svoje materialne, socialne, kulturne, telesno-kulturne in druge skupne potrebe; urejajo medsebojne odnose; zagotavljajo in organizirajo opravljanje za dev skupnega pomena za delovne ljudi in občane ter splošnega družbenega pomena in v ta namen ustanavljajo skupne organe družbenega samoupravljanja ter organe oblasti; zagotavljajo neposredno izvrševanje zakonov, če to po zakonu ni v pristojnosti širših družbenopolitičnih skupnosti; zagotavljajo uresničevanje in varstvo ustavnih svoboščin, pravic in dolžnosti delovnih ljudi in občanov; zagotavljajo uresničevanje enakopravnosti narodov in narodnosti; varujejo zakonitost ter organizirajo in opravljajo družbeno nadzorstvo; zagotavljajo javni red in mir, varstvo ljudi in premoženja, medsebojno poravnavanje sporov ter organizirajo in uresničujejo družbeno samozasčito; urejajo in organizirajo ljudsko obrambo, izvajajo in usklajujejo priprave za slošni ljudski odpor ter urejajo druga vprašanja s teh področij;
- skrbijo za urejanje naselij in drugega prostora; skrbijo za varstvo človekovega okolja; skrbijo za urejanje in smotrno izkoriščanje zemljišč in stvari v splošni rabi;
- z ustanavljanjem in organiziranjem komunalnih organizacij in služb in z gradnjo komunalnih naprav zagotavljajo zadovoljevanje življenjskih potreb delovnih ljudi in občanov za ta področja;
- zagotavljajo varstvo matere, otroka in družine, varstvo občanov, ki niso zmožni skrbeti zase in skrbijo za varstvo vojaških, delovnih in drugih invalidov, borcev in žrtev fašističnega nasilja;
- načrtujejo in po načelih vzajemnosti in solidarnosti zagotavljajo razvoj stanovanjske graditve, sprejemajo odločitve o urbanistični dokumentaciji, zagotavljajo smotrno izkoriščanje stavbnega zemljišča in povezujejo vse dejavnike, ki sodelujejo pri graditvi stanovanj; posvečajo posebno skrb stanovanjskim problemom občanov in družin, ki so po ustavi in zakonu deležne posebne družbene pomoči;

- razvijajo varstvo, vzgojo in izobraževanje mladine in izobraževanje odraslih, skrbijo za ustanavljanje, delovanje in razvoj kulturno-prosvetnih organizacij in društev, skrbijo za varstvo in vzdrževanje kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter spominskih obeležij;
- oblikujejo kadrovske politike in zagotavljajo njeno uresničevanje; usklajujejo politiko zaposlovanja in poklicnega usmerjanja mladine;
- uresničujejo sodelovanje z drugimi občinami in družbenopolitičnimi skupnostmi;
- sodelujejo z ustreznimi tujimi in mednarodnimi organi in organizacijami ter lokalnimi skupnostmi tujih držav v okviru sprejete zunanje politike Socialistične federativne republike Jugoslavije in mednarodnih pogodb;
- opravljajo druge naloge, določene z ustavo in tem statutom.

16. člen

V občini se urejajo medsebojni odnosi, določa politika in usklajujejo interesi s:

- samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori;
- statutom občine;
- statuti in z drugimi akti organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti ter drugih organizacij in skupnosti;
- programi in z družbenimi plani razvoja ter s prostorskimi in z urbanističnimi programi;
- splošno bilanco sredstev občine in z občinskim proračunom;
- z odloki in drugimi splošnimi akti občinske skupščine in njenih organov.

II. poglavje

FUNKCIJE OBČINE NA POSAMEZNIH PODROČJIH
IN URESNIČEVANJE SKUPNIH INTERESOV

1. Družbeno planiranje

17. člen

Delovni ljudje, organizirani v združenem delu, z družbenim planiranjem v občini uresničujejo:

- skupno izvajanje družbenoekonomske politike na podlagi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, s katerimi se zagotavlja uresničevanje občinskega razvoja in razvoja drugih skupnosti ter pospešuje in usklajuje razvoj posameznih dejavnosti;
- družbeno kontrolo nad celoto družbene reprodukcije ter nad pogoji, sredstvi in rezultati na vseh stopnjah in vseh oblikah združenega dela;
- usklajevanje odnosov v razvoju gospodarstva in družbenih dejavnosti ter materialnih pororcev v celotni družbeni reprodukciji in njenih posameznih delih s tem, da se obvlada stihijsko delovanje trga, neenakomernosti v razvoju, v delovnih pogojih in pridobivanju dohodka;
- najugodnejše pogoje za razvoj proizvodnih sil in produktivnosti dela, za stalno izboljševanje materialnih in drugih življenjskih razmer ter za vsestranski razvoj osebnosti delovnega človeka kot svobodnega družbenega proizvajalca in ustvarjalca.

Pri odločanju ciljev in interesov, ki jih uresničujejo z družbenim planiranjem, se delavci opirajo na znanstvena spoznanja in na njih temelječo oceno razvojnih možnosti.

18. člen

Skupni interesi in cilji gospodarskega in družbenega razvoja v občini, ki so vsebina družbenega planiranja v občini, so plod dogovorov organizacij združenega dela s samoupravnimi interesnimi skupnostmi in z drugimi samoupravnimi organizacijami, kakor tudi skupaj z njimi ocenjenih možnosti in pogojev za razvoj.

19. člen

Dohodek je osnovna kategorija planiranja, ekonomskih analiz in ocen uresničevanja planov.

Planiranje dohodka obsega zlasti plan njegovega ustvarjanja in razporejanja za osebno, skupno in splošno porabo, za razširitev materialne osnove združenega dela in za rezerve.

20. člen

V dohodku, ki ga dosegajo temeljne organizacije združenega dela v materialni proizvodnji, so izraženi rezultati celotnega družbenega dela. Zato se z delitvijo tako doseženega dohodka vrednoti in zagotavlja materialno osnovo za delo delovnih ljudi v

drugih gospodarskih in družbenih dejavnostih, blagovnem in denarnem prometu, znanosti, izobraževanju, kulturi, zdravstvenem in socialnem varstvu idr., v skladu s cilji in z interesi delovnih ljudi.

21. člen

Plan občine in plani samoupravnih interesnih skupnosti morajo biti usklajeni z dohodkom, ki so ga planirale temeljne organizacije združenega dela v materialni proizvodnji.

22. člen

Da bi uresničevali politiko ekonomskega in družbenega razvoja in bi bilo omogočeno stalno soočanje izbranih ciljev z dejanskimi možnostmi in s pogoji, da bi bilo zagotovljeno usklajevanje celotne družbene reprodukcije kot tudi, da je vsem nosilcem družbenega planiranja omogočeno splošno planiranje in medsebojno usklajevanje planov, se pri planiranju uporablja načelo sočasnosti in načelo kontinuiranega planiranja.

Srednjeročni plan je temeljni plan ekonomskega in družbenega razvoja občine in se sprejema za obdobje petih let. Srednjeročni plan temelji na skupni oceni možnosti za uresničevanje dolgoročnih ciljev in smeri razvoja, ki jih določa dolgoročni plan, upoštevajoč dosežke iz preteklega obdobja.

23. člen

Dolgoročni plan občine se sprejema za dobo desetih let. Z njim se določi orientacijo za razvoj gospodarstva in družbe, dolgoročni cilji in smeri razvoja, spremembe v strukturi gospodarstva in družbenih dejavnosti in razvoj samoupravnih socialističnih reproduktivskih odnosov.

24. člen

V skladu z načelom začasnega in kontinuiranega planiranja morajo vsi nosilci družbenega planiranja v občini v obdobju, v katerem se uresničuje srednjeročni plan, nenehno, najmanj pa enkrat na leto analizirati, kako se ta uresničuje, da bi v skladu s cilji in nalogami srednjeročnega plana določili konkretne naloge za prihodnje plansko leto ter sprejeli ustrezne smernice in ukrepe, s katerimi je treba nastopiti v prihodnjem letu.

25. člen

Sestavni del družbenega plana je tudi vsakoletna bilanca sredstev, ki vsebuje globalna razmerja delitve ustvarjenega dohodka za skupno in splošno porabo ter pomeni sredstvo za uskladitev vseh vrst porabe.

2. Družbeni sistem informiranja

26. člen

Z družbenim sistemom informiranja se zagotavlja usklajeno evidentiranje, zbiranje, obdelava in izkazovanje podatkov in dejstev ki so pomembna za spremljanje, planiranje in usmerjanje družbenega razvoja ter dostopnost informacij o teh podatkih in dejstvih.

V ta namen se v občini lahko ustanovi samoupravna interesna skupnost za informiranje.

27. člen

Z namenom, da je vsak delavec in občan, ki sodeluje v procesu odločanja, za to odločanje ustrezno vsestransko tekoče in pravočasno obveščen, deluje v občini INDOK center kot sestavni del celovitega družbenega sistema informiranja.

3. Gospodarstvo

28. člen

Občina usmerja razvoj gospodarskih dejavnosti, spremlja in analizira poslovanje organizacij združenega dela, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, jih spodbuja in podpira pri ukrepih za povečanje proizvodnje in produktivnosti dela ob uvajanju sodobne tehnologije in boljše organizacije dela in ekonomičnosti poslovanja.

Občina spodbuja poslovno in tehnično sodelovanje, ekonomsko in tehnično kooperacijo ter integracijo, skupna vlaganja in druge oblike združevanja dela in sredstev.

29. člen

Občina usmerja razvoj gospodarstva na svojem območju z družbenim planom občine in drugimi akti, ki jih sprejme občinska skupščina.

30. člen

Občina s samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori zagotavlja združevanje sredstev (skupne rezerve, sklad solidarnosti

itd.) za usmerjanje gospodarskega razvoja in pomoč organizacijam združenega dela, ki so je potrebne.

31. člen

Občina ustanavlja in podpira ustanavljanje gospodarskih organizacij združenega dela.

32. člen

Občina skrbi za pospeševanje in razvoj kmetijske proizvodnje, zagotavlja smotno izkoriščanje kmetijskih površin v družbeni in zasebni lasti, omogoča uvajanje sodobnih metod gospodarjenja, skrbi, da se izvaja zdravstveno varstvo živali in sprejema ustrezne ukrepe za razvoj kmetijskih gospodarstev.

Občina sodeluje pri ustvarjanju pogojev za združevanje in povezovanje zasebnih kmetijskih proizvajalcev v zadrugah in drugih oblikah združevanja kmetov ter pomaga zasebnim kmetijskim proizvajalcem pri modernizaciji in preusmerjanju kmetij v skladu z družbenim planom občine.

33. člen

Občina skupaj z interesnimi in s krajevnimi skupnostmi podpira razvoj obrti, gostinstva, trgovine in turizma ter daje pobude in pomoč za napredek teh dejavnosti.

34. člen

Občina si prizadeva za razvoj in organizacijo javnega prometa in v ta namen usklajuje prometne linije, vozne rede in skrbi za čimboljše prometne povezave.

4. Urbanizem in varstvo človekovega okolja

35. člen

Na področju urbanizma občina sprejema ukrepe in skrbi za smotrn urbanistični razvoj svojega območja v skladu z gospodarskim in družbenim razvojem občine. V ta namen sprejme občinska skupščina urbanistični program, urbanistične in zazidalne načrte ter urbanistične rede in druge predpise ter ukrepe.

36. člen

Delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela, krajevne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti ter občina imajo pravico in dolžnost zagotavljati pogoje za ohranitev in razvoj naravnih in z delom pridobljenih vrednot človekovega okolja, z namenom, da zagotovijo pogoje za delo, stanovanje, počitek, kulturo in rekreacijo in da preprečuje zdravju škodljive posledice, ki nastajajo v proizvodnji, porabi in prometu.

37. člen

Za spremljanje stanja in dajanje predlogov za uspešno preprečevanje zdravju škodljivih posledic, ki nastajajo v proizvodnji, porabi in prometu, se pri izvršnem svetu ustanovi stalna strokovna komisija.

5. Gospodarske dejavnosti posebnega družbenega pomena

38. člen

Kadar je poslovanje organizacij združenega dela, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, nenadomestljiv pogoj za življenje in delo občanov ali za delo drugih organizacij na določenem območju, se z odlokom občinske skupščine, ki temelji na zakonu, uredi način uresničevanja posebnega družbenega interesa v teh organizacijah.

Poseben družbeni interes in način njegovega uresničevanja uveljavljajo delovni ljudje in občani s samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori v organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih in s predpisi oziroma z ukrepi občinske skupščine.

Poseben družbeni interes se pri opravljanju teh dejavnosti v skladu z njihovo naravo in posebnostmi zagotavlja s tem, da se lahko določijo pogoji in način opravljanja takih dejavnosti, zagotovi soodločanje uporabnikov, ustanoviteljev, organov občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij pri uresničevanju skupnih ciljev o temeljnih pogojih za pridobivanje dohodka in poslovanja, o cenah, namenu uporabe sredstev, razvojnih programih in razširjeni reprodukciji, o soglasju k posameznim določbam splošnega samoupravnega akta organizacij združenega dela, statusnih spremembah, načelih in merilih v kadrovske politiki, o imenovanju in razreševanju poslovnih organov organizacij združenega dela, ki opravljajo te dejavnosti, ali z drugimi oblikami družbenega vpliva.

a) Stanovanjsko gospodarstvo

39. člen

Občinska skupščina načrtuje in zagotavlja razvoj stanovanjske graditve, sprejema urbanistično dokumentacijo, zagotavlja s prostorskimi plani smotno izkoriščanje stavbnega zemljišča in povezuje vse dejavnike, ki sodelujejo pri gradnji stanovaj.

Občinska skupščina posveča posebno skrb stanovanjskim potrebam občanov in družin, ki so po ustavi, zakonu in tem statutu deležne posebne družbene pomoči.

Občinska skupščina lahko na podlagi zakona z odlokom predpiše obveznosti temeljnih organizacij združenega dela in drugih zavezancev, da iz dohodka izločajo in združujejo sredstva za graditev stanovanj in za pomoč delovnim ljudem ter občanom z nižjimi dohodki pri graditvi in uporabi stanovanj.

40. člen

Delovni ljudje in občani v občini samostojno rešujejo stanovanjske potrebe ter z družbenimi dogovori, s samoupravnimi sporazumi in pogodbami, po načelih vzajemnosti in solidarnosti, zagotavljajo in združujejo sredstva v te namene ter urejajo medsebojna razmerja, pravice in obveznosti.

Svoje interese pri graditvi, uporabi in gospodarjenju s stanovanji in pri združevanju sredstev v te namene uresničujejo delovni ljudje v občini samostojno na zborih stanovalcev, v hišnih svetih in v samoupravni stanovanjski skupnosti.

41. člen

V stanovanjski skupnosti se delovni ljudje združujejo neposredno in preko svojih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij, krajevnih in drugih skupnosti. V tej skupnosti delovni ljudje zagotavljajo in združujejo sredstva za stanovanjsko izgradnjo, zagotavljajo družbeno pomoč, načrtujejo razvoj stanovanjskega gospodarstva, odločajo o uresničevanju programa tega razvoja in zaradi zadovoljevanja skupnih interesov, ciljev in potreb skupno s stanovalci upravljajo s skladom stanovanjskih hiš ter zagotavljajo smotno vzdrževanje, obnavljanje in izgradnjo stanovanj in poslovnih prostorov ter uresničujejo tudi druge skupne interese na področju stanovanjskega gospodarstva.

V stanovanjsko skupnost se lahko vključujejo tudi organizacije združenega dela, ki projektirajo, gradijo in vzdržujejo stanovanja, pripravljajo urbanistično dokumentacijo ali urejajo zemljišča, stanovanjske zadruge in druge zainteresirane organizacije in skupnosti, če izpolnijo pogoje, določene s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi stanovanjske skupnosti.

Delovni ljudje v stanovanjski skupnosti upravljajo z družbenimi sredstvi tako, da z njimi racionalno gospodarijo in skrbijo, da se ne zmanjšuje sklad stanovanjskih hiš in stanovanj ter poslovnih prostorov v stanovanjskih hišah v družbeni lastnini in da se s smotno stanovanjsko graditvijo ta sklad stalno povečuje.

b) Komunalno gospodarstvo

42. člen

Svoje osebne potrebe glede storitev in proizvodov organizacij združenega dela, ki opravljajo komunalno-gospodarske dejavnosti, zadovoljujejo delovni ljudje in občani na območju, kjer prebivajo, praviloma v krajevnih skupnostih.

V krajevni skupnosti odločajo delovni ljudje in občani o programu komunalnih dejavnosti, združujejo za uresničevanje tega programa svoja sredstva, vplivajo na cene komunalnih storitev in proizvodov ter uresničujejo druge skupne interese na področju komunalnega gospodarstva.

43. člen

Svoje osebne in skupne potrebe po storitvah in proizvodnih komunalnih gospodarskih dejavnosti zadovoljujejo, v skladu z zakonom oziroma odlokom občinske skupščine, delovni ljudje in občani tudi v samoupravni komunalni skupnosti določene komunalne dejavnosti, v katero se združujejo s samoupravnim sporazumom oziroma družbenimi dogovori in v katero združujejo svoja sredstva, in določajo namen uporabe teh sredstev ter uresničujejo druge skupne interese na področju komunalnega gospodarstva.

c) Stvari v splošni rabi

44. člen

Stvari v splošni rabi upravlja občina, če ni z zakonom drugače določeno.

Upravljanje s stvarmi v splošni rabi se lahko prenese samoupravnim interesnim in krajevnim skupnostim, organizacijam združenega dela in drugim organizacijam in skupnostim pod pogojem, da se sredstva v splošni rabi ne morejo odtujiti ali prepovedati njihove uporabe brez soglasja občinske skupščine.

6. DRUŽBENE DEJAVNOSTI

45. člen

Za organizirano zadovoljevanje svojih osebnih in skupnih potreb po storitvah družbenih dejavnosti na področju vzgoje in izobraževanja, raziskovanja, kulture, telesne kulture, rekreacije in tehnične vzgoje, zdravstvenega varstva, varstva borcev, invalidov in žrtev fašističnega nasilja ter socialnega varstva in drugih družbenih dejavnosti se delovni ljudje in občani neposredno in po svojih organizacijah in skupnostih povezujejo z delavci v organizacijah združenega dela, ki opravljajo navedene družbene dejavnosti, v samoupravne interesne skupnosti.

V samoupravnih interesnih skupnostih delovni ljudje in občani uresničujejo svobodno menjavo dela, enakopravno in sporazumno odločajo o opravljanju družbenih dejavnosti v skladu s skupnimi interesi, določajo politiko njihovega razvoja, združujejo sredstva za pospeševanje teh dejavnosti in opravljajo druge zadeve ter uresničujejo druge skupne interese, ki izvirajo iz narave odnosov na posameznem področju.

46. člen

Občinska skupščina in samoupravne interesne skupnosti skrbijo za razvoj družbenih dejavnosti in za uveljavitev posebnega družbenega interesa, zlasti pa za to, da so storitve organizacij združenega dela v teh dejavnostih ustrezne, zadostne, pravočasne in kvalitetne.

47. člen

Vprašanja obsega in strukture zadovoljevanja skupnih potreb na področju družbenih dejavnosti ter njihovega financiranja se na podlagi sprejetih programov in družbenih planov urejajo z družbenimi dogovori in s samoupravnimi sporazumi.

Samoupravne interesne skupnosti začenjajo in organizirajo samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje in pri njem enakopravno sodelujejo.

48. člen

Občinska skupščina je udeleženec vseh dogovorov oziroma sporazumov, s katerimi se zagotavlja poseben družbeni interes za družbene dejavnosti. Z dogovori oziroma sporazumi je treba doseči optimalno uresničevanje funkcij občine ter ob ustrezni uporabi načel solidarnosti in vzajemnosti tudi cilje socialne politike.

49. člen

Občinska skupščina sama ali skupaj s samoupravnimi skupnostmi ustanavlja organizacije združenega dela za opravljanje družbenih dejavnosti.

50. člen

Vpliv vseh delovnih ljudi in občanov v občini na delo organizacij združenega dela, kadar gre za zadeve posebnega družbenega interesa, se zagotavlja s samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori o pogojih in načinu opravljanja družbenih dejavnosti, s sodelovanjem uporabnikov storitev in drugih zainteresiranih organizacij, predstavnikov ustanovitelja, občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij o uresničevanju skupnih ciljev, glavnem namenu uporabe sredstev, razvojnih programih in o temeljnih pogojih za pridobivanje dohodka in poslovanja, z njihovo udeležbo pri imenovanju in razreševanju poslovnih organov in z drugimi oblikami družbenega vpliva v skladu z zakonom.

51. člen

Sredstva za delo organizacij združenega dela posebnega družbenega interesa se zagotavljajo na podlagi ovrednotenih delovnih programov, ki so usklajeni z materialnimi možnostmi občine.

O zagotovitvi sredstev se sklene pismena pogodba med samoupravno interesno skupnostjo oziroma drugim financerjem in organizacijo združenega dela.

a) Vzgoja in izobraževanje

52. člen

Vzgoja in izobraževanje se uresničuje v enotnem sistemu vzgoje in izobraževanja, ki ga določa zakon.

53. člen

Občina oblikuje enotno politiko vzgoje in izobraževanja ter v sodelovanju z izobraževalno skupnostjo, skupnostjo otroškega varstva in strokovnimi organi sprejema smernice ter okvirne programe razvoja na tem področju.

V skladu s programom razvoja vzgoje in izobraževanja ustanavlja občina osnovne in posebne šole, vzgojnovarstvene zavode, srednje šole in druge vzgojnoizobraževalne organizacije ter organizira oddelke višjih in visokih šol.

54. člen

Delovni ljudje in občani v občini skrbijo za vzgojo in varstvo otrok in v ta namen določajo politiko razvoja otroškega varstva, zagotavljajo materialna sredstva za delovanje in razvoj otroškega varstva, skrbijo za usposabljanje strokovnih delavcev za delo na tem področju ter opravljajo druge zadeve in uresničujejo druge skupne interese na področju družbenega varstva otrok.

55. člen

Delovni ljudje in občani v občini skrbijo za vzgojo in izobraževanje mladine in za izobraževanje odraslih, določajo politiko razvoja vzgoje in izobraževanja, skrbijo za izenačevanje materialnih pogojev pri uresničevanju pravice do izobraževanja, opravljajo druge zadeve in uresničujejo druge skupne interese, kolikor se ne uresničujejo v širših družbenopolitičnih skupnostih.

56. člen

Otrokom z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki se ne morejo vzgajati v rednih šolah, omogoča občina pouk v posebnih šolah.

V okviru materialnih možnosti sodeluje občina tudi pri poklicnem usmerjanju in usposabljanju tistih otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, katerih poklicno usposabljanje ni zagotovljeno iz drugih družbenih sredstev, starši pa poklicnega usposabljanja glede na svojo gmočno stanje sami ne morejo zagotoviti.

57. člen

Delovni ljudje in občani v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih po načelih solidarnosti, na podlagi samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja ter na drug način ustvarijo pogoje za varstvo in vzgojo predšolskih otrok.

58. člen

- V občini se ustanovi skupnost otroškega varstva z nalogo, da:
- sprejme program družbenega varstva otrok;
 - skrbi za zagotavljanje sredstev za uresničevanje nalog družbenega varstva otrok, za ustrezno kadrovske zasledbo in krepitev materialne osnove tega varstva;
 - organizira in pospešuje razvoj dnevnega varstva in vzgoje, družbene prehrane in telesne kulture otrok ter omogoča, da bodo te oblike dostopne vsem otrokom, ne glede na dohodek njihovih staršev;
 - sodeluje z občinsko skupščino, s samoupravnimi interesnimi in krajevnimi skupnostmi, z organizacijami združenega dela ter s strokovnimi institucijami pri uresničevanju nalog družbenega varstva otrok in pri drugih vprašanjih, pomembnih za razvoj družbenega varstva otrok;
 - pospešuje sodelovanje in združevanje na področju otroškega varstva v občini in med občinami;
 - opravlja druge naloge na področju otroškega varstva, v skladu z zakonom in družbenimi dogovori ter s samoupravnimi sporazumi s tega področja.

59. člen

Delovni ljudje in občani organizirano zadovoljujejo svoje in skupne potrebe na področju vzgoje in izobraževanja v izobraževalni skupnosti, ki ima nalogo, da:

- uresničuje družbeno politiko razvoja osnovnega šolstva, posebnih osnovnih šol in drugih vzgojno izobraževalnih organizacij;
- skrbi za organizacijo in razvoj dejavnosti osnovnih in posebnih osnovnih šol ter drugih vzgojno izobraževalnih organizacij;
- sodeluje z organizacijami s področja vzgoje in izobraževanja, občinsko skupščino in njenimi organi, s krajevnimi skupnostmi, z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi, družbenopolitičnimi organizacijami in organizacijami združenega dela s področja zdravstva ter s temeljnimi organizacijami združenega dela pri sprejemanju načrtov in programov razvoja osnovnega

- šolstva, pri usmerjanju razvoja mreže in zmogljivosti osnovnih šol, pri organizaciji male šole, podaljšanega bivanja in prehrane otrok v osnovni šoli;
- uresničuje družbeno, socialno in kadrovske politiko na področju osnovnega šolstva;
- zagotavlja sredstva za dejavnost in materialno osnovo osnovnih šol, upravlja s temi sredstvi, pripravlja metodologijo oblikovanja cen, normativov in drugih meril glede stroškov in dejavnosti;
- obravnavna in ureja vprašanja, ki zadevajo organizacijo in razvoj dejavnosti otroškega varstva;
- se sporazumeva o merilih, sredstvih in politiki delitve dohodka;
- sodeluje z drugimi izobraževalnimi skupnostmi glede vprašanj splošnega in skupnega pomena;
- obravnavna druga vprašanja in izvršuje druge naloge s področja vzgoje in izobraževanja.

60. člen

Občina skrbi skupaj s temeljnimi organizacijami združenega dela, samoupravnimi interesnimi skupnostmi ter z drugimi organizacijami in skupnostmi za izobraževanje odraslih ter za razne oblike dopolnilnega izobraževanja delovnih ljudi in občanov.

61. člen

Delovni ljudje v občini v organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih organizacijah in skupnostih ter občinski skupščini in v skladu s kadrovsko politiko omogočajo enake pogoje izobraževanja ne glede na socialni položaj učencev in študentov s tem, da jim zagotavljajo štipendije, posojila in druge oblike pomoči pri šolanju.

V ta namen se v občini z družbenim dogovorom ali s samoupravnim sporazumom ustanovi sklad za štipendiranje.

b. Raziskovalna dejavnost

62. člen

Delovni ljudje in občani skrbijo za razvoj raziskovalne dejavnosti in v ta namen določajo raziskovalno politiko, usmerjajo razvoj posameznih raziskovalnih panog, skrbijo za vzgojo raziskovalnih kadrov in uresničujejo druge skupne interese v občini in samoupravnimi interesi raziskovalnih skupnosti.

c. Kultura

63. člen

Delovni ljudje in občani v občini določajo politiko razvoja kulture, skrbijo za zagotovitev splošnih pogojev za razvoj kulturnih dejavnosti, za razvijanje in ustrezno zadovoljevanje svojih kulturnih potreb ter za kulturno vzgojo mladine, spodbujajo povezovanje in združevanje dejavnikov v kulturi in skrbijo za smotrno usposabljanje prostorov za kulturo, zlasti pa pospešujejo kulturno dejavnost z namenom, da se dviga splošna kulturna raven prebivalstva.

64. člen

Kulturne dejavnosti opravljajo organizacijo združenega dela s področja kulture in drugih družbenih dejavnosti ter gospodarstva, kulturne organizacije in posamezniki s svojim umetniškim ustvarjanjem.

65. člen

Za uveljavljanje samoupravnih odnosov na področju kulturnih dejavnosti in njihov hitrejši razvoj je ustanovljena kulturna skupnost, ki opravlja predvsem naslednje naloge:

- programira, spremlja in proučuje razmere in dosežke v kulturni dejavnosti, razvija kulturne potrebe in možnosti za njihovo zadovoljevanje;
- spodbuja in podpira kvalitetne kulturne in umetniške dosežke in skrbi, da bodo kulturne vrednote dostopne vsem delovnim ljudem in občanom;
- spodbuja in podpira v sodelovanju z vzgojnoizobraževalnimi in drugimi dejavniki kulturno vzgojo občanov, posebno mladine;
- sodeluje pri usmerjanju razvoja kulturnih dejavnosti v okviru načrtovanja splošnega družbenega razvoja;
- zagotavlja sredstva za izvajanje sprejetih programov kulturnih dejavnosti, upravlja s sredstvi in določa pogoje za njihovo uporabo;

- spremlja delo kulturnih organizacij in skrbi, da je njihovo delovanje v skladu z družbenimi potrebami;
- programira razširjeno reprodukcijo na področju kulturnih dejavnosti;
- s smotrno kadrovsko politiko skrbi za usposabljanje poklicnih in amaterskih kulturnih kadrov;
- opravlja druge naloge s področja kulture.

66. člen

Občinska zveza kulturnih organizacij je družbena organizacija na področju kulture, ki združuje vse organizacije in posameznike, ki se ljubiteljsko ukvarjajo s kulturno vzgojo ter kulturno in umetniško dejavnostjo. Kulturna skupnost in zveza kulturnih organizacij povezuje in spodbujata amaterske organizacije vseh kulturnih dejavnosti v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in drugih organizacijah in skupnostih in jim dajeta ustrezno strokovno in materialno pomoč.

č) Telesna kultura, rekreacija in tehnična vzgoja

67. člen

Delovni ljudje v občini ustvarjajo zaradi izboljševanja zdravstvenega stanja, produktivnosti dela, obrambnih sposobnosti in rekreacije materialne, organizacijske in druge pogoje za razvoj telesne kulture.

68. člen

Organizacije združenega dela, krajevne skupnosti ter športna društva in organizacije, predvsem pa vzgojnoizobraževalne organizacije razvijajo aktivno telesnokulturno, športno in rekreacijsko dejavnost delovnih ljudi in občanov, še posebno pa otrok in mladine.

69. člen

Organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravna skupnost za telesno kulturo, družbenopolitične organizacije, druge organizacije in skupnosti ter občina zagotavljajo pogoje za razvoj telesne kulture, odmor in rekreacijo delovnih ljudi in občanov in spodbujajo ter dajejo pobude in pomoč občanom in njihovim združenjem na teh področjih.

Občina še posebej skrbi za telesno kulturo otrok in mladine.

70. člen

Za samoupravno in organizirano zadovoljevanje potreb na področju telesne kulture, športa in rekreacije je v občini ustanovljena samoupravna interesna skupnost, ki ima predvsem naslednje naloge:

- skrbi za razvoj in uveljavljanje telesnokulturne dejavnosti in ga usklajuje s splošnimi družbenimi potrebami;
- sodeluje z občinsko skupščino, s temeljnimi organizacijami združenega dela, krajevnimi skupnostmi in z interesnimi skupnostmi pri oblikovanju načrtov ter daje mnenje in predloge o vprašanjih, ki zadevajo telesnokulturne dejavnosti in ki so pomembna za njihov razvoj;
- skrbi za materialne in druge pogoje razvoja telesnokulturne dejavnosti, zlasti za izgradnjo in vzdrževanje objektov ter vzgojo strokovnih kadrov;
- določa načela in merila delitve ter uporabe sredstev;
- skrbi za skladen razvoj telesne kulture vseh delovnih ljudi;
- sprejema akcijske, letne, srednjeročne in dolgoročne programe za delo in razvoj telesnokulturne dejavnosti;
- opravlja druge naloge, ki so pomembne za razvoj telesne kulture.

V občini deluje tudi Zveza telesnokulturnih organizacij, ki združuje športna društva in organizacije.

71. člen

Tehnično vzgojo organizirajo poleg vzgojno izobraževalnih zavodov tudi posebne organizacije za tehnično vzgojo mladine in drugih občanov.

72. člen

Organizacije s področja telesne kulture, rekreacije in tehnične vzgoje opravljajo svojo dejavnost v skladu s potrebami delovnih ljudi in občanov in v sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami.

d) Zdravstveno varstvo

73. člen

Delovni ljudje na samoupravni podlagi po načelih vzajemnosti in solidarnosti v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter občinski skupščini ustvarjajo pogoje za zdravstveno varstvo ter skrbijo za organiziranje in uspešno delovanje zdravstva v občini.

74. člen

Za razvijanje in poglobljanje samoupravnih odnosov in za zagotavljanje materialnih pogojev delovanja zdravstva se na podlagi družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma ustanovi samoupravna interesna skupnost, ki predvsem pripravlja in sprejema programe zdravstvenega varstva, skrbi za zagotavljanje sredstev za zdravstveno varstvo in za njihovo racionalno porabo ter opravlja druge naloge v skladu s samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori, zakoni, tem statutom in drugimi predpisi.

75. člen

Neposredne naloge na področju zdravstvenega varstva izvajajo temeljne organizacije združenega dela s področja zdravstva in druge organizacije na podlagi zakona, samoupravnih sporazumov, družbenih dogovorov in programov zdravstvenega varstva.

76. člen

Program zdravstvenega varstva sprejme po načelih družbenega dogovarjanja ali samoupravnega sporazumevanja občinska skupščina, samoupravna zdravstvena skupnost, zdravstvene organizacije združenega dela in druge zainteresirane družbene organizacije in skupnosti.

77. člen

Organizacije združenega dela so dolžne za svoje delavce organizirati in izvajati varstvo pri delu in ukrepe za preprečevanje nesreč pri delu.

78. člen

Z družbenimi dogovori in s samoupravnimi sporazumi se v občini zagotavljajo tudi materialni pogoji za zdravstveno preventivo, predvsem za preprečevanje in zatiranje nalezljivih bolezni, preskrbo prebivalcev z zdravo pitno vodo in varstvo človekovega okolja.

79. člen

Za zagotovitev zdravstvenega varstva matere in otroka se organizirajo dispanzerji ter posvetovalnice za žene in otroke, patronažna in babiška služba, šolske ambulate ter sistematični zdravstveni pregledi otrok in šolske mladine.

80. člen

Občinska skupščina v sodelovanju s samoupravno interesno skupnostjo, z zdravstvenimi organizacijami združenega dela in drugimi organizacijami s področja zdravstva spodbuja dejavnost organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti ter družbenih in drugih organizacij za zdravstveno prosvetljevanje in razvijanje zdravstvene kulture delovnih ljudi in občanov.

81. člen

V skladu s programom zdravstvenega varstva ustanavlja občina samostojno ali skupaj z drugimi občinami in samoupravnimi interesnimi skupnostmi ustrezne zdravstvene organizacije združenega dela in skrbi, da delo teh organizacij zadovoljuje potrebe občanov po zdravstvenem varstvu.

82. člen

Občanom, ki po veljavnih predpisih niso zajeti v obvezno zdravstveno zavarovanje, a sami nimajo možnosti kriti stroške za zdravljenje, občina zagotavlja plačilo stroškov za zdravstvene storitve v skladu s svojimi predpisi in sporazumom, ki ga občinska skupščina sklene s skupnostjo zdravstvenega zavarovanja.

e) Varstvo borcev in invalidov

83. člen

Občina posveča posebno skrb borcem NOV, vojaškim vojnim invalidom, žrtvam fašističnega nasilja, civilnim invalidom vojne in borcem za severno mejo.

84. člen

Občinska skupščina in njeni organi spremljajo probleme in razmere borcev in invalidov NOV ter družin padlih borcev in

skupaj z organizacijami združenj borcev NOV, organizacijami združenega dela, s krajevnimi skupnostmi in z drugimi organizacijami in skupnostmi sprejemajo ukrepe za izboljšanje njihovih materialnih in stanovanjskih razmer ter za zdravstveno varstvo tistih, ki tega varstva nimajo iz drugega naslova oziroma jim njihovo materialno stanje tega ne omogoča.

f) Socialno varstvo

85. člen

Delovni ljudje in občani v občini ustvarjajo po načelu solidarnosti in vzajemnosti pogoje za socialno varnost vseh delovnih ljudi in občanov.

86. člen

Socialno varstvo kot bistveno sestavino socialne varnosti uresničujejo delovni ljudje in občani v samoupravni interesni skupnosti otroškega varstva in samoupravni interesni skupnosti socialnega skrbstva, določene interese socialnega varstva pa tudi v samoupravni interesni stanovanjski skupnosti in samoupravni interesni skupnosti zaposlovanja in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih v skladu z zakonom.

Neposredno aktivnost na področju socialnega varstva in socialne politike izvajajo organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, strokovna socialna služba in druge organizacije in skupnosti.

87. člen

Z načrtno socialno politiko se v občini odpravljajo neupravičene socialne razlike in pojavi, ki povzročajo socialne probleme.

V ta namen se sprejemajo in izvajajo ustrezni ukrepi na področju družbenega standarda delavcev v organizacijah združenega dela, zaposlovanja, rehabilitacije in zaposlovanja invalidov, na področju stanovanjske in davčne politike, varstva, vzgoje in izobraževanja otrok ter zdravstvenega in socialnega varstva in na drugih področjih.

88. člen

V občini se posveča posebna skrb varstvu otrok in družine, zato se v ta namen še posebej razvija in pospešuje delovanje vzgojnih posvetovalnic, rejništvo, skrbništvo ter razvijajo in pospešujejo druge oblike varstva otrok.

89. člen

V občini se zagotavlja pomoč in varstvo ostarelim, bolnim, invalidom in drugim osebam, ki niso zmožne, da bi skrbele zase.

Te naloge opravljajo zlasti krajevne skupnosti, socialne organizacije združenega dela, strokovne socialne službe, družbene humanitarne organizacije ter druge organizacije in skupnosti.

90. člen

V krajevnih skupnostih delovni ljudje in občani spremljajo in rešujejo vprašanja socialnega varstva na svojem območju ter v sodelovanju s strokovno socialno službo, z zdravstvenimi, vzgojnoizobraževalnimi, družbenopolitičnimi in drugimi organizacijami in društvi organizirajo sosedske in druge vrste pomoči socialno ogroženim občanom.

7. KADROVSKA POLITIKA IN ZAPOSLOVANJE

91. člen

Kadrovska politika je neodtujljiva pravica vseh delovnih ljudi in občanov in integralni del samouprave.

Kadrovska politika mora zagotavljati hitrejše razvijanje samoupravnih družbenih odnosov, osvoboditev delovnega človeka, hitrejšo materialno rast družbe, ustvarjanje možnosti za hitrejši socialni razvoj in za bolj humane družbene odnose.

92. člen

Delovni ljudje in občani v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah in drugih organizacijah in skupnostih ter v občinski skupščini so nosilci kadrovske politike v občini.

93. člen

Da bi uresničili družbene cilje in načela kadrovske politike, delovni ljudje in občani zlasti:

- sprejemajo letne, srednjeročne in dolgoročne kadrovske programe;
- sprejemajo programe strokovnega, idejnopolitičnega, družbeno-ekonomskega in splošnega izobraževanja kadrov;
- določajo strukturo kadrov, potrebnih za dolgoročni razvoj organizacij združenega dela;
- določajo in razporejajo sredstva za izobraževanje kadrov;
- določajo merila in pogoje za izbiro kandidatov za posebej odgovorna delovna mesta;
- skrbijo, da so za zahtevne družbene in proizvodne funkcije izbrani delavci z ustreznim znanjem ter družbenopolitičnimi in moralnimi kvalitetai;
- spremljajo uresničevanje kadrovske politike.

94. člen

Postopek vodenja kadrovske politike, zagotavljanje sredstev za vzgojo kadrov, določanje kriterijev za izbor kadrov in varovanje demokratičnega poteka kandidiranja kadrov se v občini določi z družbenim dogovorom, ki ga predlagata Socialistična zveza delovnega ljudstva in Zveza sindikatov, sprejmejo pa temeljne organizacije združenega dela, krajevne in samoupravne interesne skupnosti in druge organizacije in skupnosti, občinska skupščina in družbenopolitične organizacije.

95. člen

V okviru organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva delovni ljudje in občani v občini določajo družbene kriterije za izbor delegacij in delegatov, zagotavljajo demokratično predlaganje in izbor kandidatov za člane delegacij in za opravljanje samoupravnih javnih in drugih družbenih funkcij v občini.

96. člen

Politiko zaposlovanja v občini izvajajo organizacije združenega dela, skupnosti in druge organizacije, skupnost za zaposlovanje in občinska skupščina.

Posebno skrb posvečajo zaposlovanju invalidov, oseb z zmanjšano delovno sposobnostjo, žena in mladine.

97. člen

Delovni ljudje v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah ter skupnostih zagotavljajo pogoje za uveljavljanje pravice do dela, za vključevanje delovnih ljudi v združeno delo s sredstvi v družbeni lastnini in skrbijo za materialno zavarovanje delovnih ljudi v primeručasne nezaposlenosti.

98. člen

Organizacija združenega dela zagotavlja sama ali sporazumno z drugimi organizacijami združenega dela, po načelih vzajemnosti in solidarnosti, sredstva za zaposlovanje, prekvalifikacijo in uresničevanje pridobljenih pravic delavcev, če njihovo delo pri njej ni več potrebno ali če organizacija v njeni sestavi preneha delati.

Če zaradi tehnoloških ali drugih izboljšav, ki prispevajo k večji produktivnosti dela in k večjemu uspehu organizacije, delavčevo delo v temeljni organizaciji združenega dela ni več potrebno, delavec ne more izgubiti lastnosti delavca te organizacije, dokler se mu ne zagotovi drugo delovno mesto, ki ustreza njegovim sposobnostim in kvalifikacijam.

8. SREDSTVA OBČINE IN FINANCIRANJE SKUPNIH IN SPLOŠNIH DRUŽBENIH POTREB

99. člen

Delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in drugi delovni ljudje v krajevnih, interesnih in drugih organizacijah in skupnostih, v družtvih ter v občini odločajo o obsegu, vsebini in načinu zadovoljevanja svojih skupnih potreb ter združujejo svoje delo in sredstva za te namene in z referendumom ali z drugimi oblikami osebnega izjavljanja, s samoupravnim sporazumevanjem in z družbenim dogovarjanjem določajo način uporabe ter sredstev.

100. člen

V okviru z zakonom določenega sistema virov in vrst davkov, taks in drugih davščin delovni ljudje v občini samostojno odločajo o obsegu in načinu financiranja splošnih družbenih potreb v občini. Obseg, višina in namen dohodkov za splošne družbene potrebe v občini se določa s proračunom občine.

101. člen

Iz proračuna občine se financira:

- delovanje občinske skupščine in njenih organov, upravnih in državnih organov;

- ljudska obramba in splošni ljudski odpor ter družbena samozaščita iz pristojnosti občine;
- varstvo borcev iz pristojnosti občine;
- pomoč socialno ogroženim občanom;
- krajevne skupnosti z dopolnilnimi sredstvi za njihovo delovanje;
- družbenopolitične in družbene organizacije ter društva, in sicer z dopolnilnimi sredstvi za uresničevanje njihovih programov;
- intervencije v gospodarstvu zaradi zaščite življenjskega standarda delovnih ljudi in občanov;
- sodelovanje občine pri financiranju določenih potreb s področja družbenih služb, kadar gre za obveznost občine, ki je določena z družbenim dogovorom ali z zakonom;
- z zakonom določeno sodelovanje občine pri vzdrževanju, graditvi in rekonstrukciji objektov za varstvo pred elementarnimi neizgodami.

102. člen

Skupne potrebe v občini se financirajo iz pripisov, ki jih delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in drugi delovni ljudje v krajevnih in interesnih skupnostih ter drugih organizacijah in skupnostih in občani določajo in izločajo za te namene, ter z drugimi dohodki.

103. člen

Občina lahko sredstva, ki ji pripadajo, združuje s sredstvi drugih družbenopolitičnih skupnosti zaradi zadovoljevanja splošnih potreb, ki so skupnega interesa.

Za financiranje potreb, ki so v skladu z nalogami občine, lahko občina združi svoja sredstva s sredstvi temeljnih in drugih organizacij združenega dela, krajevnih in interesnih skupnosti ter drugih organizacij in skupnosti.

104. člen

Občina lahko razpiše javna posojila.

Posojila lahko vpišejo delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela, krajevne in interesne skupnosti ter druge organizacije in skupnosti.

105. člen

Občina lahko v skladu z zakonom najema posojila za financiranje izgradnje objektov splošnega pomena za delovne ljudi in občane v občini.

106. člen

Proračun občine sprejme občinska skupščina z odlokom.

V proračunu se prikazujejo vsi dohodki, ki pripadajo občini in njihova razporeditev.

Proračun mora biti uravnotežen.

107. člen

Predlog proračuna določi izvršni svet.

Proračun občine sprejmeta enakopravno zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti.

108. člen

Proračun občine mora biti praviloma sprejet pred začetkom leta, za katerega se sprejema.

109. člen

Zaključni račun o izvršitvi proračuna sprejme občinska skupščina z odlokom po enakem postopku kot proračun.

110. člen

Za izvrševanje proračuna je odgovoren izvršni svet.

Odredbodajalce proračuna določi izvršni svet.

111. člen

Za uresničevanje in izvajanje politike na področju skupne in splošne porabe, za uresničevanje družbenoekonomskih ciljev in nalog, določenih z družbenim planom občine, in usklajevanje politike in interesov posameznih samoupravnih skupnosti in organizacij na področju financiranja skupnih in splošnih potreb napravi občinska skupščina splošno bilanco sredstev.

112. člen

Splošna bilanca sredstev obsega sredstva občinskega proračuna interesnih skupnosti ter organizacij, organov in skupnosti, ki se financirajo iz proračuna.

Splošna bilanca sredstev se sestavi za vsako leto in je sestavni del dokumenta o družbenoekonomski politiki občine.

113. člen

Vsi potrošniki sredstev za skupno in splošno porabo v občini so kot nosilci samoupravnih pravic in dolžnosti dolžni izvajati družbenoekonomske cilje, naloge in politiko, določene z družbenim planom občine.

114. člen

Občinski upravni organ, pristojen za proračun, lahko neposredno spremlja in nadzira vse uporabnike proračunskih sredstev glede uporabe prejetih sredstev iz proračuna.

III. Poglavje

SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI

115. člen

Samoupravne interesne skupnosti ustanavljajo delovni ljudje neposredno ali prek svojih samoupravnih organizacij in skupnosti z namenom, da bi zadovoljevali svoje osebne in skupne potrebe in interese ter da bi s temi potrebami in interesi usklajevali delo na področju, za katerega ustanavljajo interesno skupnost.

Pravice, obveznosti in odgovornosti v medsebojnih razmerjih v samoupravni interesni skupnosti urejajo samoupravni sporazumi o njeni ustanovitvi, njen statut in drugi samoupravni akti.

Sredstva za zadovoljevanje skupnih potreb zagotavljajo delavci v temeljnih organizacijah in drugih organizacijah združenega dela ter v delovnih skupnostih in delovni ljudje, ki z osebnim delom s sredstvi v lastnini občanov opravljajo gospodarsko ali drugo dejavnost. Višino prispevka določajo delavci in delovni ljudje v svobodni menjavi dela na podlagi ovrednotenih programov s samoupravnimi sporazumi o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti.

116. člen

Delavci in drugi delovni ljudje, ki na področjih vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva in socialnega varstva ter na drugih področjih družbenih dejavnosti, po načelih vzajemnosti in solidarnosti uresničujejo svoje osebne in skupne potrebe in interese, ter delavci organizacij združenega dela, ki opravljajo dejavnosti na teh področjih, ustanavljajo samoupravne interesne skupnosti, v katerih uresničujejo svobodno menjavo dela, združujejo delo in sredstva ter enakopravno in skupno odločajo o upravljanju teh dejavnosti v skladu s skupnimi interesi, določajo politiko razvoja in pospeševanja teh dejavnosti in uresničujejo druge skupne interese.

Medsebojna razmerja v teh samoupravnih interesnih skupnostih se urejajo tako, da se delavcem in drugim delovnim ljudem, ki v njih združujejo sredstva, zagotavlja pravica odločati o teh sredstvih, delavcem organizacij združenega dela, ki opravljajo dejavnosti na področju, za katero je bila interesna skupnost ustanovljena, pa pravica, da v svobodni menjavi dela uresničujejo enak družbeno-ekonomski položaj kot delavci v drugih organizacijah združenega dela.

Samoupravne interesne skupnosti na področjih družbenih dejavnosti sodelujejo med seboj, usklajujejo svoje delo in uresničujejo skupne cilje. V ta namen lahko ustanavljajo skupne organe.

117. člen

Delovni ljudje ustanavljajo neposredno in po svojih organizacijah združenega dela ter drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih samoupravne interesne stanovanjske skupnosti, v katerih združujejo sredstva za graditev stanovanj, določajo politiko in program te graditve, zagotavljajo družbeno pomoč ter skupaj s stanovalci upravljajo stanovanjske hiše in stanovanja, ki so družbena lastnina, vplivajo na oblikovanje stanarin in sodelujejo pri določanju politike stanarin ter uresničujejo druge skupne interese.

Na področju komunalnih dejavnosti, energetike, vodnega gospodarstva, prometa in zvez in drugih dejavnosti materialne proizvodnje, v katerih delovanje tržnih zakonitosti ni podlaga za usklajevanje dela in potreb in za vrednotenje delovnih uspehov, se lahko ustanovijo, če je trajno opravljanje teh dejavnosti nujno za zadovoljevanje potreb določenih uporabnikov, samoupravne interesne skupnosti, v katerih se uresničujejo skupni interesi, določeni s samoupravnim sporazumom.

V teh samoupravnih interesnih skupnostih se delovni ljudje kot uporabniki proizvodov in storitev združujejo z delavci, ki

opravljajo te dejavnosti, in zadovoljujejo v teh skupnostih svoje osebne in skupne potrebe, združujejo sredstva in določajo namen njihove uporabe, opredeljujejo pogoje in način opravljanja teh dejavnosti, sprejemajo in uresničujejo programe dela in razvoja, vplivajo na oblikovanje cen in sodelujejo pri določanju politike cen, uresničujejo druge skupne interese ter medsebojno urejajo druga razmerja, pravice, obveznosti in odgovornosti.

118. člen

Samoupravne interesne skupnosti se lahko ustanovijo tudi za druga področja, v katerih se z združevanjem sredstev in z drugimi oblikami zagotavljanja potreb uresničujejo skupni interesi po načelih vzajemnosti in solidarnosti.

119. člen

Pri obravnavanju in odločanju o posameznih vprašanjih iz pristojnosti občinske skupščine, za katere imajo samoupravne interesne skupnosti poseben interes, sodelujejo te skupnosti s pravicami in na način, kot je določeno v tem statutu.

120. člen

Kadar so določene dejavnosti oziroma zadeve samoupravne interesne skupnosti posebnega družbenega pomena, se lahko z odlokom občinske skupščine, ki temelji na zakonu, določi obvezna ustanovitev take skupnosti oziroma ustanovi ta skupnost, določijo načela za njegovo organizacijo in medsebojna razmerja, predpiše plačevanje prispevkov tej skupnosti in določi obveznost sodelovanja oziroma združevanja samoupravnih interesnih skupnosti za skupno izvajanje nekaterih skupnih nalog.

Dejavnosti oziroma zadeve, za katere odlok občinske skupščine, ki temelji na zakonu, določa, da so posebnega družbenega pomena, mora samoupravna interesna skupnost opravljati tako, kakor določa zakon oziroma odlok občinske skupščine.

Z zakonom ali odlokom občinske skupščine se lahko določi, da se posamezne odločitve o zadevah, ki so posebnega družbenega pomena, sprejemajo v soglasju z občinsko skupščino.

121. člen

Za kar najbolj neposredno uresničevanje samoupravnih pravic in interesov imajo delavci in drugi delovni ljudje ter njihove organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti, ki so člani samoupravne interesne skupnosti, pravico, da se v interesni skupnosti pod pogoji, ki jih določa samoupravni sporazum o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti ali njen statut, organizirajo v temeljno skupnost ali enoto za določeno območje ali za uresničevanje določenih skupnih interesov in da v tej temeljni skupnosti oziroma enoti uresničujejo določene svoje samoupravne pravice in interese.

Samoupravne interesne skupnosti se lahko združujejo v širše interesne skupnosti, lahko ustanavljajo zveze in druga združenja interesnih skupnosti in vzpostavljajo druge oblike medsebojnega sodelovanja.

Kadar se samoupravna interesna skupnost ustanavlja za območje, ki je širše od občine, se lahko za območje občin ustanovijo skupnosti kot deli te samoupravne interesne skupnosti.

122. člen

S samoupravnim sporazumom o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti in z njenim statutom se urejajo zadeve, ki so skupnega pomena za njene člane, način odločanja o njih, delovno področje, pooblastila in odgovornosti skupščine in drugih organov interesne skupnosti ter druga vprašanja skupnega pomena za delovne ljudi in samoupravne organizacije in skupnosti, organizirane v interesne skupnosti.

Statut samoupravne interesne skupnosti mora biti v skladu s samoupravnim sporazumom o njeni ustanovitvi.

Če zakon tako določi, mora samoupravni sporazum o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti, ki opravlja dejavnost posebnega družbenega pomena, oziroma njen statut potrditi občinska skupščina.

123. člen

Samoupravno interesno skupnost upravlja skupščina. Skupščina sestavljajo delegati, ki jih kot člani interesne skupnosti volijo in odpokličejo delovni ljudje in organizacije združenega dela ter druge samoupravne organizacije in skupnosti.

Delegati v skupščini delajo po smernicah članov samoupravne interesne skupnosti, ki so jih izvolili, in so jim za svoje delo odgovorni.

124. člen

Samoupravni sporazum o ustanovitvi in drugi splošni akti samoupravne interesne skupnosti določajo neposredno odgovor-

nost organov upravljanja interesne skupnosti in delegatov v teh organih članom skupnosti; določajo tudi, kako člani interesne skupnosti nadzorujejo delo organov upravljanja in strokovnih služb, način obveščanja njenih članov o delu teh organov in služb in vprašanja, ki se obravnavajo in urejajo v interesni skupnosti.

125. člen

Občinska skupščina obravnava politiko in delo samoupravnih interesnih skupnosti. Sklepe, ki jih pri tem sprejme, so pristojni organi samoupravne interesne skupnosti dolžni obravnavati in sporočiti občinski skupščini o njih svoje stališče.

Če samoupravna interesna skupnost, ki opravlja dejavnosti oziroma zadeve posebnega družbenega pomena, ne odloči o vprašanju, od katerega je bistveno odvisno njeno delo, lahko občinska skupščina, pod pogoji in v postopku, kot to določa zakon, s svojo odločitvijo začasno uredi tako vprašanje.

IV. poglavje

KRAJEVNE SKUPNOSTI

126. člen

Krajevna skupnost je temeljna samoupravna skupnost delovnih ljudi in občanov določenega območja, v kateri delovni ljudje in občani v sodelovanju z drugimi samoupravnimi skupnostmi, temeljnimi organizacijami združenega dela ter drugimi organizacijami in skupostmi neposredno uresničujejo določene skupne interese in potrebe ter sodelujejo pri upravljanju družbenih zadev in odločanju o vprašanjih skupnega pomena v občini in širših družbenopolitičnih skupnostih.

Krajevno skupnost ustanovijo delovni ljudje in občani v naselju, delu naselja ali več naselij, ki so med seboj komunikacijsko, gospodarsko, komunalno in kulturno povezana. Krajevno skupnost ustanovijo delovni ljudje in občani na svojih zborih.

127. člen

Krajevna skupnost je pravna oseba.

128. člen

V krajevni skupnosti delovni ljudje in občani odločajo o uresničevanju svojih skupnih interesov in o opravljanju nalog ter o solidarnem zadovoljevanju skupnih potreb na naslednjih področjih: medsebojni odnosi v naselju, urejanje naselij in drugega prostora za prebivanje, upravljanje s stanovanji, otroško varstvo in socialno skrbstvo, zdravstveno varstvo, vzgoja in izobraževanje, prosveta in kultura, javno obveščanje, telesna kultura in rekreacija, komunalne in druge dejavnosti za neposredno zadovoljevanje njihovih potreb ter potreb družin in gospodinjstev, varstvo interesov potrošnikov in uporabnikov, splošni ljudski odpor in družbena samozaščita, varstvo naravnega okolja, kulturnih in zgodovinskih spomenikov, upravljanje s stvarmi v družbeni lastni ter druga področja skupnega življenja in dela; sprejemajo programe in plane razvoja te skupnosti, s katerimi določijo tudi način združevanja oziroma uporabe sredstev in dela za opravljanje posameznih skupnih nalog.

129. člen

Krajevna skupnost ima svoj statut, ki ga sprejmejo delovni ljudje in občani v tej skupnosti po razpravi v Socialistični zvezi delovnih ljudi in na način, določen s tem statutom:

V statutu določijo:

- pravice in dolžnosti krajevne skupnosti ter način uresničevanja le-teh;
- območje, organizacijo in organe krajevne skupnosti;
- naloge in način dela organov krajevne skupnosti;
- način urejanja odnosov z organizacijami združenega dela in drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi;
- način oblikovanja in sprejemanja programov in planov razvoja krajevne skupnosti;
- način zbiranja sredstev in odločanja o uporabi sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb v krajevni skupnosti v skladu s programom in plani razvoja krajevne skupnosti;
- oblike in nosilce samoupravnega sporazumevanja;
- vprašanja, o katerih odločajo na referendumu;
- način zagotavljanja javnosti dela in obveščanja;
- druga temeljna vprašanja, ki so pomembna za delovanje krajevne skupnosti in življenje delovnih ljudi in občanov v njej.

130. člen

Svoje skupne potrebe in interese delovni ljudje in občani v krajevnih skupnostih zadovoljujejo in uresničujejo na svojih zborih, v krajevnih organizacijah Socialistične zveze delovnih ljudi in drugih družbenopolitičnih organizacijah, v društvih, v skupnosti

potrošnikov in uporabnikov določenih dobrin in storitev, na zborih stanovalcev, v hišnih svetih in stanovanjskih skupnostih, z referendumi, s samoupravnimi sporazumi in z družbenimi dogovori, v delegaciji in po delegatih v organizacijah združenega dela, ki opravljajo dejavnost družbenega interesa, v samoupravnih interesnih skupnostih in v občini ter širših družbenopolitičnih skupnostih. Izvrševanje določenih skupin potreb in interesov pa poverijo organom in delovnim telesom v krajevni skupnosti.

131. člen

Za zadovoljevanje in uresničevanje skupnih potreb in interesov ter opravljanje nalog delovni ljudje in občani v krajevni skupnosti s samoupravnim sporazumom in z družbenim dogovorom, na podlagi programa in plana razvoja krajevne skupnosti ter v skladu s statutom te skupnosti oziroma tem statutom, združujejo svoja sredstva, ki jih prispevajo s samopriskom in z delom ali pridobijo na drug način.

132. člen

Svoje neposredne potrebe v krajevni skupnosti delovni ljudje in občani zadovoljujejo:

- s sredstvi, ki jih sami neposredno prispevajo s samopriskom ali na drug način;
- z delom dohodka, ki ga za zadovoljevanje skupnih potreb v krajevni skupnosti namenijo delavci temeljnih organizacij združenega dela z območja krajevne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela, katerih delavci živijo na območju te krajevne skupnosti;
- s sredstvi, ki se na podlagi družbenega plana občine, programov in planov samoupravnih interesnih skupnosti in organizacij združenega dela določijo za uresničevanje programa krajevne skupnosti in za zadovoljevanje komunalnih, kulturnih, socialnih in drugih potreb delovnih ljudi in občanov v tej skupnosti;
- z delom davkov, taks in drugih dejatev, zbranih na območju krajevne skupnosti, ki jih občinska skupščina odstopi krajevni skupnosti za uresničevanje njenih nalog v skladu s planom in programom razvoja krajevne skupnosti in občine;
- z dopolnilnimi sredstvi iz proračuna občine;
- s prostovoljno združenimi sredstvi družbenopolitičnih in drugih družbenih organizacij ter društev v krajevni skupnosti;
- z lastno dejavnostjo, ki jo organizirajo;
- z dediščinami in darili;
- z drugimi sredstvi.

133. člen

Krajevna skupnost razpolaga s svojimi sredstvi samostojno in jih razporeja po svojih potrebah z delovnim programom in s finančnim načrtom. Namenska sredstva razporeja za namene, za katere so bila dana.

Predlog delovnega programa in finančnega načrta krajevne skupnosti sprejmejo zbori delovnih ljudi in občanov te skupnosti.

134. člen

Zaradi ustvarjanja in zagotavljanja materialnih in drugih pogojev za svoje življenje in delo se lahko delovni ljudje in občani krajevnih skupnosti povezujejo v skupnost krajevnih skupnosti, v kateri na samoupravni podlagi ugotavljajo, usklajujejo in uresničujejo skupne interese.

V. poglavje

LJUDSKA OBRAMBA, VARNOST IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

135. člen

V skladu z ustavo in zakoni ter s temelji sistema ljudske obrambe, varnosti in družbene samozaščite, obrambnimi in drugimi načrti ter pripravljalnimi načrti SRS občina Novo mesto ureja in organizira ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito na svojem območju, organizira in vodi teritorialno obrambo, milico in narodno zaščito, civilno zaščito in druge obrambne priprave, ob napadu na državo pa organizira in vodi ljudski odpor.

V skladu s prejšnjim odstavkom določa občina svoj obrambni načrt.

136. člen

Delovni ljudje in občani oblikujejo in uresničujejo politiko ljudske obrambe, varnosti in samozaščite kot svojo pravico in dolžnost v skladu z zakonom, v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v družbenopolitičnih in družbenih organizacijah, vojaških enotah,

zavodih, civilni zaščiti, narodni zaščiti, po delegacijah in delegatih pa v zborih SOB.

137. člen

Pravice in dolžnosti občine na področju ljudske obrambe izvršujejo v mejah svoje pristojnosti občinska skupščina, svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito, izvršni svet, oddelek za ljudsko obrambo in drugi upravni organi, štab za TO in CZ, med vojno pa tudi predsedstvo občinske skupščine in poverjenstvo za posamezne dejavnosti.

138. člen

Skupščina občine obravnava vprašanja, ki so splošnega pomena za razvoj in krepitev ljudske obrambe, družbene samozaščite, varnosti in notranjih zadev v občini. V skladu z enotnim sistemom ljudske obrambe sprejema odloke in druge akte s tega področja ter usmerja obrambne priprave na območju občine, sprejema ukrepe za učinkovito delovanje vseh nosilcev družbene samozaščite in varnosti ter sprejema odloke in druge akte s tega področja.

139. člen

Pri uresničevanju nalog na področju ljudske obrambe, varnosti in družbene samozaščite sodeluje skupščina občine s skupščinami drugih občin, s katerimi usklajuje svoje delo in po potrebi ustanavlja skupne službe v okviru regije.

140. člen

Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito vodi, usmerja in usklajuje priprave za ljudsko obrambo delovnih ljudi in občanov, temeljnih in drugih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti ter drugih samoupravnih organizacij in skupnosti za delovanje v vojnih razmerah. Skrbi za uresničevanje načel SLO, predvsem pa, da se vsi organi, organizacije in skupnosti pri redni dejavnosti v miru pripravljajo na splošni ljudski odpor in ukrepajo, kar je potrebno za življenje in delo v vojnih razmerah.

Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito skrbi za uresničevanje in izvajanje nalog skupščine občine, ki jih ima v okviru svojih pravic in dolžnosti na področju družbene samozaščite, varnosti in notranjih zadev. Sestav nalog in način dela sveta za LO, varnost in samozaščito določi skupščina občine z odlokom v skladu z zakonom.

141. člen

Pravice in dolžnosti IS, upravnega organa za LO in drugih upravnih organov na področju ljudske obrambe, družbene samozaščite, varnosti in notranjih zadev določi v skladu z zakonom in tem statutom občinska skupščina s svojimi predpisi.

142. člen

Za izvajanje oboroženega in drugih oblik odpora proti sovražniku se organizirajo po enotnih načelih in v skladu z obrambnim načrtom občine, v KS in temeljnih ter drugih organizacijah združenega dela, enote teritorialne obrambe, ki zagotavljajo nenehni nadzor nad območjem in zaščito objektov, s stalno borbeno aktivnostjo.

Enote teritorialne obrambe v občini vodi občinski štab za teritorialno obrambo.

Občinski štab za teritorialno obrambo opravlja naloge, ki so določene z zakonom in drugimi predpisi, naloge, ki mu jih odredi nadrejeni štab za teritorialno obrambo oziroma svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito.

143. člen

Za organizirano usmerjanje in pripravljanje delovnih ljudi in občanov za samozaščito, za vodenje in usposabljanje enot civilne zaščite ter za odrejanje in usmerjanje zaščitnih in reševalnih ukrepov ob bojnih akcijah, ob naravnih in drugih hudih nesrečah ter v drugih izrednih razmerah se ustanovijo v občini, krajevnih skupnostih, temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in v drugih organizacijah in skupnostih, štabi za civilno zaščito.

Občinski štab za civilno zaščito imenuje izvršni svet.

Občinski štab za civilno zaščito izvršuje svoje naloge v skladu s pristojnostmi, določenimi z zakonom in je za svoje delo odgovoren svetu za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito.

144. člen

Delavci, delovni ljudje in občani, organizirani v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, samoupravnih organizacijah in skupnostih, družbenopolitičnih in družbenih organizacijah ter društvih, uresničujejo politiko ljudske obrambe, varnosti in družbene samozaščite in se neposredno organizirajo, pripravljajo in usposablajo za preprečevanje in odkrivanje škodljivih in sovražnih

delovanj, za oborožen boj in druge oblike odpora, za varstvo in reševanje ogroženega prebivalstva in materialnih dobrin ob vojnih akcijah, naravnih in drugih nesrečah ter v drugih izrednih razmerah, za prekrbo oboroženih sil in prebivalstva ter za izvrševanje drugih z zakonom, s statutom in z obrambnim načrtom krajevnih skupnosti oziroma občine določenih nalog.

Ob neposredni vojni nevarnosti in vojni vodi splošni ljudski odpor svet krajevnih skupnosti v skladu z zakonom.

Ce se svet krajevnih skupnosti ne more sestati, sprejema neodložljive ukrepe njegov predsednik, ki mora te ukrepe dati v potrditev svetu takoj, ko se ta lahko sestane.

V skladu z zakonom se s statutom KS določi organizacija in naloge sveta krajevnih skupnosti, odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter drugih organov in organizacij v krajevni skupnosti na področju ljudske obrambe, varnosti in družbene samozaščite.

145. člen

Temeljne in druge organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti ter druge samoupravne organizacije ter skupnosti določajo načrt izvajanja obrambnih priprav, v skladu s svojim razvojnim načrtom oziroma programi dela, ter v skladu s svojimi nalogami za delovanje ob neposredni vojni nevarnosti in v vojni.

Organizacije in skupnosti iz prejšnjega odstavka morajo usklajevati svoje obrambne načrte in programe dela v vojni z obrambnim načrtom občine in so pri njegovem izvajanju dolžne sodelovati pri preskrbi oboroženih sil in prebivalstva ter pri zagotavljanju surovin, reprodukcijskega materiala, energije, rezervnih delov in drugih materialov.

Organizacije in skupnosti iz 1. odstavka tega člena se vključujejo v obrambne priprave krajevnih skupnosti, v kateri imajo svoj sedež, sodelujejo z njo in dajejo strokovno pomoč njenim organom pri izvrševanju nalog s področja ljudske obrambe, varnosti in družbene samozaščite.

146. člen

Delavci, delovni ljudje in občani v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih organizirajo narodno zaščito za varovanje pogojev dela, družbene lastnine in objektov skupnega pomena, za varovanje reda in svojega premoženja ter za zagotavljanje mirnega in varnega življenja.

Naloge narodne zaščite opravljajo delavci, delovni ljudje in občani po posebnem programu, ki ga v skladu z varnostnim načrtom sprejme pristojni organ za družbeno samozaščito. V neposredni vojni nevarnosti in vojni izvajajo enote narodne zaščite tudi določene naloge v okviru splošne ljudske obrambe.

147. člen

Občina in njeni organi, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti ter občani skrbijo, da se ustvarijo ugodni pogoji za varnost cestnega prometa v občini, organizirajo in izvajajo preventivno dejavnost, skrbijo, da promet pravilno poteka in da se preprečijo prometne nezgode in druge nevarnosti.

Za uveljavljanje družbene samozaščite na področju preventive in vzgoje v cestnem prometu v občini skrbi svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Sestavo, naloge in način dela sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu določi v skladu z zakonom skupščina občine z odlokom.

148. člen

Delovni ljudje in občani v občini imajo pravico in dolžnost, da na temelju družbene samozaščite varujejo pred požarom družbeno premoženje in premoženje občanov.

V samoupravni interesni skupnosti za varstvo pred požarom uresničujejo delovni ljudje in občani svoje in družbene potrebe po varstvu pred požarom in drugimi naravnimi nesrečami ter pospešujejo razvoj družbene samozaščite na tem področju.

VI. POGLAVJE

SODELOVANJE IN ZDRUŽEVANJE OBČINE Z DRUGIMI DRUŽBENO-POLITIČNIMI SKUPNOSTMI IN ORGANIZACIJAMI

149. člen

Občina sodeluje z drugimi, zlasti s sosednjimi občinami, po načelih prostovoljnosti in solidarnosti in v ta namen usklajuje programe in plane razvoja, združuje sredstva, zagotavlja medsebojno pomoč in izmenjuje izkušnje, ustanavlja skupne organe,

organizacije in službe za opravljanje zadev skupnega pomena in za zadovoljevanje skupnih potreb.

150. člen

Za urejanje določenih zadev skupnega pomena za več občin občina Novo mesto z drugimi občinami ustanovi skupni medobčinski organ samoupravljanja (skupnost občin) ali pa se združi v druge skupnosti občin.

V medobčinskem organu samoupravljanja in v medobčinski skupnosti delegati združenih občin usklajujejo svoja stališča ter se dogovarjajo o urejanju skupnih vprašanj.

Zadeve, ki so skupnega pomena, se določijo z dogovorom občin in opredelijo v statutu skupnosti občin oziroma medobčinskega organa samoupravljanja; statut sprejmejo skupščine združenih občin po razpravi delovnih ljudi v temeljnih samoupravnih skupnostih.

151. člen

Občina se lahko združi v skladu z zakonom v skupnost občin kot posebno družbenopolitično skupnost in nanjo prenese določene zadeve iz svoje pristojnosti. V taki skupnosti delovni ljudje in občani odločajo o uresničevanju določenih skupnih interesov, pravic in dolžnosti skupnega pomena.

152. člen

Občina in njeni organi, organizacije in skupnosti sodelujejo z republiko in njenimi organi, organizacijami in s skupnostmi, usklajujejo plane razvoja in druge programe, izmenjujejo mnenja o zadevah, ki so pomembne za občino in republiko, dajejo predloge, mnenja in stališča o predlaganih predpisih in aktih ter o vprašanih, ki jih obravnavajo republiška skupščina in drugi njeni organi.

153. člen

Zaradi razvijanja bratstva in enotnosti, zraslega v narodnoosvobodilni vojni, sodeluje občina Novo mesto z občinami Banije, Bosanske in Bele krajine, Dolenjske, Korduna, like, Moslavine in zahodne Slavonije v okviru zleta bratstva in enotnosti.

154. člen

Občina Novo mesto navezuje prijateljske stike z občinami v Jugoslaviji in z njimi sodeluje.

Zaradi skupnih interesov in prijateljskega sodelovanja med narodi in narodnostmi se lahko občina Novo mesto tesneje poveže z drugimi občinami na območju SFRJ in v ta namen s temi občinami izmenja listine o pobratenju in vzpostavi z njimi tvorno sodelovanje.

155. člen

Zaradi skupnega reševanja pomembnih vprašanj, ki zadevajo delovanje občine, občinske skupščine in njenih organov, zaradi izmenjave mnenj in izkušenj, usklajevanja stališč in predlogov je občina Novo mesto včlanjena in aktivno deluje v Skupnosti slovenskih občin in v stalni konferenci mest Jugoslavije.

Občino zastopajo v organih te skupnosti oziroma konference delegati, ki jih določi občinska skupščina.

156. člen

Zaradi pripadnosti idejam mirnega sožitja tudi vseh narodnosti, ras in družbenopolitičnih sistemov in zaradi enakomernega razvoja vseh delov sveta občina Novo mesto podpira in pospešuje miroljubno zunanjo politiko SR Slovenije in SFRJ ter se aktivno zavzema za mir in napredek v okviru Organizacije združenih narodov in drugih mednarodnih organizacij s progresivnimi cilji za vse človeštvo. Zato občina navezuje tudi občasne in trajne prijateljske vezi s posameznimi občinami ali organizacijami in mesti v tujini.

Prijateljsko sodelovanje občine usmerja in vodi izvršni svet. Načelno politiko sodelovanja, sklepe o pobratenju ali trajnem prijateljskem sodelovanju s posameznimi občinami ali organizacijami in mesti v tujini ter včlanitvi občine v določeno mednarodno organizacijo sprejema občinska skupščina.

TRETJI DEL

URESNIČEVANJE FUNKCIJ OBČINE

I. poglavje

SAMOUPRAVLJANJE IN TEMELJI SKUPŠČINSKEGA SISTEMA

1. TEMELJNA NAČELA

157. člen

Delovni ljudje in občani v občini Novo mesto uresničujejo oblast in upravljajo druge družbene zadeve, organizirani v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter družbenopolitičnih in družbenih organizacijah.

158. člen

Delovni ljudje in občani uresničujejo oblast in upravljajo druge družbene zadeve:

- z odločanjem na zborih, z referendumom in drugimi oblikami osebnega izjavljanja v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih;
- po delegatih v organih upravljanja temeljnih organizacij združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnosti in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti;
- s samoupravnim sporazumevanjem in z družbenim dogovarjanjem;
- po delegacijah in delegatih v občinski skupščini in širših družbenopolitičnih skupnostih;
- z usmerjanjem in nadzorstvom dela organov, odgovornih občinski skupščini;
- v drugih oblikah na način, določen z ustavo in s tem statutom.

159. člen

Delovni ljudje se organizirajo na samoupravni podlagi v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih in določajo, katere skupne interese, pravice in dolžnosti v njih uresničujejo.

160. člen

Organizacija, upravljanje in obveščanje v organizacijah združenega dela, v krajevnih in samoupravnih interesnih skupnostih ter drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih morajo biti urejene tako, da delovni ljudje v vsakem delu delovnega procesa in v vsakem delu organizacije oziroma skupnosti odločajo o vprašanih svojega dela ter o drugih vprašanih, da uresničujejo svoje samoupravne pravice in skupne interese in da nadzorujejo izvrševanje odločitev in delo vseh organov in služb ter organizacij in skupnosti.

161. člen

Funkcije oblasti in opravljanja drugih družbenih zadev v občini opravljajo občinska skupščina in njej odgovorni organi.

162. člen

Občinska skupščina in njej odgovorni organi opravljajo svoje funkcije na podlagi in v okviru ustave, zakonov in tega statuta.

Državni organi imajo do organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti samo pravice, določene z ustavo in na podlagi ustave.

163. člen

Vsi organi in organizacije ter drugi nosilci samoupravnih, javnih ali drugih družbenih funkcij opravljajo svojo funkcijo na podlagi in v okviru ustave, zakonov oziroma tega statuta ter danih pooblastil in so za njeno izvrševanje družbenopolitično odgovorni.

Vsak izvoljeni ali imenovani nosilec samoupravne, javne ali druge družbene funkcije je osebno odgovoren za njeno opravljanje in je lahko odpoklican ali razrešen, ima pa tudi pravico odstopiti in odstop obrazložiti.

164. člen

Nihče ne more opravljati samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij in ne izvrševati javnih pooblastil, če mu jih niso v skladu z ustavo, s statutom in z zakonom poverili delovni ljudje ali občinska skupščina.

165. člen

Delo državnih organov in organov upravljanja organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti ter organov družbenopolitičnih organizacij ter drugih družbenih organizacij in društev je javno.

Način zagotavljanja javnosti se ureja z zakonom, s tem statutom in s samoupravnimi akti. Z zakonom, s tem statutom in s samoupravnimi akti se določajo zadeve in podatki, ki pomenijo tajnost ali se ne smejo objavljati.

2. DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE, DRUŽBENE ORGANIZACIJE IN DRUŠTVA

166. člen

Druženopolitične organizacije (Zveza komunistov, Socialistična zveza delovnega ljudstva, Zveza sindikatov, Zveza združenj borcev NOV in Zveza mladine) so kot oblika svobodnega političnega organiziranja delovnih ljudi in občanov na socialističnih temeljih sestavni del in aktivni dejavnik socialističnega samoupravnega sistema v občini.

167. člen

Da bi uresničevali svoje skupne interese in razvijali vsestransko dejavnost, se delovni ljudje in občani v občini svobodno združujejo tudi v družbene organizacije in društva.

168. člen

Zveza komunistov je kot organizirana vodilna in idejnopolitična sila delavskega razreda in vseh delovnih ljudi glavni pobudnik in nosilec politične dejavnosti za oblikovanje in nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih družbenih odnosov, za uresničevanje solidarnosti, za krepitev socialistične družbene in demokratične zavesti in za varstvo ter nadaljnji razvoj socialistične revolucije.

Na tej podlagi je Zveza komunistov idejno usmerjevalni dejavnik novih družbenih odnosov, ustvarjajoč široko pobudno vseh delovnih ljudi in občanov pri reševanju druženopolitičnih vprašanj ter je tako bistven dejavnik notranjega življenja in delovanja samoupravnih organov in organizacij ter skupnosti v samoupravnem druženopolitičnem sistemu.

169. člen

V Socialistični zvezi delovnega ljudstva delovni ljudje in občani kot posamezniki in združeni ter organizirani v druge družbeno politične organizacije, družbene organizacije, društva in druge oblike interesnega povezovanja in združevanja v občini zagotavljajo s svojo aktivnostjo v teh organizacijah, ob vodilni vlogi Zveze komunistov, samoupravni socialistični razvoj občine s tem, da

- obravnavajo skupna družbena vprašanja in dajejo politične pobude na vseh področjih družbenega življenja v občini; usklajujejo mnenja, zavzemajo politična stališča glede reševanja teh vprašanj, usmerjajo družbeni razvoj ter razvoj socialističnih samoupravnih odnosov, uveljavljajo svoje pravice in interese in zadovoljujejo svoje potrebe ter uresničujejo enakopravnost pripadnikov narodov in narodnosti, ki živijo na območju občine;
- zagotavljajo uresničevanje sprejetih stališč in dogovorov z neposrednimi akcijami in s spodbujanjem družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja ter z usmerjanjem in vplivanjem ob sporazumevanju stališč v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih in drugih organizacijah in skupnostih, v njihovih delegacijah in v drugih samoupravnih organih, v občinski skupščini in v širših druženopolitičnih skupnostih;
- oblikujejo in uveljavljajo kadrovske politike, oblikujejo programske usmeritve idružbena merila za volitve delegacij v temeljnih samoupravnih skupnostih in organizacijah ter za volitve delegatov v skupščine druženopolitičnih skupnosti; zagotavljajo demokratično predlaganje in določanje kandidatov za samoupravne, javne in druge družbene funkcije v občini in širših druženopolitičnih skupnostih; obravnavajo delo delegatov in skrb za uresničevanje njihove odgovornosti glede funkcioniranja delegatskega sistema, zlasti pa za uresničevanje delegatskih odnosov;
- obravnavajo delo samoupravnih organov, občinske skupščine in skupščin širših druženopolitičnih skupnosti in njenih organov ter delo vseh nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij, presoja njihovo delo in izvajajo družbeno nadzorstvo;
- ustvarjajo pogoje za svojo vsestransko in objektivno obveščenost ter oblikujejo in uresničujejo pravila socialističnega obnašanja vseh dejavnikov obveščanja ter njihove družbene odgovornosti;
- razvijajo humane medsebojne odnose in socialistično solidarnost, razvijajo socialistično demokratično zavest in oblikujejo norme socialističnega načina življenja, se borijo za odpravljanje pojavov, ki ovirajo razvoj socialističnih samoupravnih družbenih odnosov v občini ali jim kako drugače škodujejo.

170. člen

Z delovanjem v sindikatih in v Zvezi sindikatov si delavci v občini organizirano prizadevajo za svojo odločilno vlogo v samoupravnem odločanju o razmerah, sredstvih in sadovih svojega dela. Zato se bore zlasti:

- za uresničevanje z ustavo določenega položaja delavcev in

socialističnih samoupravnih odnosov ter za odločujočo vlogo delavcev v upravljanju družbene reprodukcije;

- za uresničevanje interesov in samoupravnih ter drugih pravic delavcev na vseh področjih dela in življenja;
 - za zagotavljanje enakopravnosti delavcev v združevanju dela in sredstev, ustvarjanju in delitvi dohodka po skupnih menilih za delitev skladno z delovnimi rezultati;
 - za samoupravno povezovanje različnih področij družbenega dela;
 - za razvijanje produkcijskih sil in za večanje produktivnosti dela;
 - za samoupravno usklajevanje posameznih, skupnih in splošnih družbenih interesov;
 - za večanje kulturne in izobrazbene ravni delavcev in njihovo usposabljanje za opravljanje samoupravnih in drugih družbenih funkcij;
 - za demokratično predlaganje in določanje kandidatov za delegate v organe upravljanja v organizacijah združenega dela in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kandidatov za delegacije v te organizacije in skupnosti in delegatov v skupščine druženopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti;
 - za najširšo udeležbo delavcev pri izvrševanju oblastne funkcije in v pravljanju z drugimi družbenimi zadevami;
 - za učinkovito delovanje samoupravne delavske kontrole;
 - za uresničevanje interesov delavskega razreda v kadrovske politiki;
 - za zagotavljanje socialne varnosti in za rast življenjskega standarda delavcev kot tudi za razvijanje in krepitev solidarnosti;
 - za večanje razredne zavesti in odgovornosti samoupravljalcev.
- Sindikati in Zveza sindikatov v občini dajejo pobudo za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje, neposredno sodelujejo pri tem sporazumevanju in dajejo predloge organom upravljanja ter državnim in drugim organom za reševanje vprašanj, ki zadevajo gnotni in družbeni položaj delavcev.

Uresničujoč tako svojo družbeno vlogo in odgovornost so sindikati v občini sestavni del samoupravljanja, njegova politična opora, pa tudi organizirana politična kontrola delavcev.

171. člen

V Zvezi združenj borcev NOV kot prostovoljni organizaciji udeležencev NOV delovni ljudje in občani v skladu s programom Zveze komunistov in Socialistične zveze delovnega ljudstva razvijajo tradicije NOV in jih prenašajo na mlade generacije, se prizadevajo za napredek socialističnih in samoupravnih odnosov, krepitev enakopravnosti, bratstva in enotnosti me narodov in narodnosti, medčloveških humanih odnosov in solidarnosti. Zavzemajo se za urejanje socialnih, stanovanjskih, zdravstvenih in drugih vprašanj udeležencev NOV in njihovih družinskih članov, dajejo pobude in predlog občinski skupščini in skupščinam drugih druženopolitičnih skupnosti ter organizacijam združenega dela, krajevnim skupnostim, samoupravnim interesnim skupnostim ter drugim organizacijam in skupnostim za reševanje vprašanj s tega področja.

172. člen

Občinska organizacija ZSMS Novo mesto je druženopolitična organizacija mladih in njihovih organizacij, ki se bori za aktivno vlogo mladine v graditvi samoupravne socialistične družbe i: za doseganje idejnopolitične ter akcijske enotnosti mlade generacije v občini Novo mesto.

V okviru organizacij ZSM se mladina organizira v vseh sredinah, kjer dela in živi in tako zadovoljuje svoje ekonomske, socialne, politične in druge raznovrstne splošne, posebne in posamezne interese in potrebe.

173. člen

V Zvezi vojaških rezervnih starešin se vojaški rezervni starešine idejnopolitično in strokovno usposablja in pripravljajo na svoje dolžnosti v ljudski obrambi. Program zveze je sestavni del priprav na splošni ljudski odpor v občini.

174. člen

Delovni ljudje in občani se glede na svoje interese in potrebe združujejo tudi v drugih družbenih organizacijah, združenjih in društvi, delujejo po določilih v svojih statutih in skladno s programom Socialistične zveze delovnega ljudstva in se prek te organizacije vključujejo v druženopolitično življenje v občini.

175. člen

V občini se zagotavljajo materialni in drugi pogoji za uresničevanje z ustavo in tem statutom določenih funkcij druženopolitičnih in družbenih organizacij ter društev.

3. DELEGATSKI SISTEM

176. člen

Zaradi neposrednega uresničevanja svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti ter organizirane udeležbe pri opravljanju funkcij občinske skupščine in drugih družbenopolitičnih skupnosti oblikujejo delovni ljudje in občani v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter družbenopolitičnih organizacijah svoje delegacije.

177. člen

Delegacije oblikujejo:

1. delovni ljudje v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih, ki opravljajo zadeve skupnega pomena za več temeljnih organizacij združenega dela;
2. delovni ljudje, ki delajo v kmetijski, obrtni in v podobni dejavnosti z delovnimi sredstvi, na katerih imajo lastninsko pravico skupaj z delavci, s katerimi združujejo svoje delo in delovna sredstva, organizirani v skupnosti in druge, z zakonom določene oblike združevanja;
3. delovni ljudje v delovnih skupnostih državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter v drugih delovnih skupnostih;
4. delovni ljudje in občani v krajevnih skupnostih.

Pri oblikovanju delegacij v organizacijah združenega dela na področju vzgoje in izobraževanja sodelujejo študentje in učenci srednjih šol pod pogoji in na način, ki jih določa zakon.

Delegacije oblikujejo tudi delovni ljudje, ki trajno delajo v delu temeljne organizacije združenega dela, ki je na območju občine Novo mesto, če je sedež organizacije na območju druge občine.

V temeljni organizaciji združenega dela oziroma delovni skupnosti z majhnim številom delovnih ljudi opravljajo funkcijo delegacije vsi delovni ljudje.

V družbenopolitičnih organizacijah opravljajo funkcijo delegacije njihova izvoljena telesa, določena z njihovimi statuti oziroma z drugimi sklepi.

Dve ali več delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti, ki niso organizirane kot organizacije združenega dela, kakor tudi aktivne vojaške osebe in civilne osebe v službi v oboroženih silah SFRJ lahko oblikuje skupno delegacijo v skladu z zakonom oziroma odlokom občinske skupščine.

178. člen

Delovni ljudje, organizirani neposredno in po svojih samoupravnih organizacijah in skupnostih v samoupravni interesni skupnosti na področju družbenih dejavnosti, sodelujejo pri obravnavanju in odločanju o posameznih vprašanjih iz pristojnosti občinske skupščine, in sicer na način, ki ga določa ta statut.

179. člen

Člane delegacij volijo delovni ljudje in občani v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih izmed sebe neposredno in s tajnim glasovanjem.

Temeljne samoupravne organizacije in skupnosti določajo v svojih statutih v skladu z zakonom število članov in sestavo svoje delegacije kot tudi način izvolitve in odpoklica delegacije.

Sestav delegacije mora zagotoviti zastopnost delavcev vseh delov delovnega procesa in mora ustrezati socialni strukturi delavcev v temeljni samoupravni organizaciji oziroma skupnosti.

Sestav delegacije krajevnih skupnosti mora ustrezati strukturi prebivalstva in mora zagotoviti zastopnost delovnih ljudi v združenem delu na njenem območju.

Mandat članov delegacije traja štiri leta.

V delegacijo temeljne organizacije združenega dela ne morejo biti voljeni delovni ljudje na vodilnih delovnih mestih v tej organizaciji in tisti, ki po ustavi in zakonu ne morejo biti člani delavskega sveta oziroma drugega ustreznega organa upravljanja.

Nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma voljen za člana delegacije iste samoupravne organizacije oziroma skupnosti.

Nihče ne more biti hkrati član dveh delegacij.

Nezdružljiva je funkcija delegata v občinski skupščini z drugimi funkcijami, določenimi z zakonom in s tem statutom, v organih občinske skupščine in državnih organov.

180. člen

Kandidate za člane delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti predlagajo in določajo delovni ljudje in občani teh organizacij in skupnosti v Socialistični zvezi delovnega ljudstva, in sicer v njenih organizacijah oziroma v organizacijah sindikatov.

Kandidacijski postopek izvajajo organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva oziroma organizacije sindikatov.

Pravica in dolžnost organizacij Socialistične zveze delovnega ljudstva in sindikata je, da v sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami zagotovijo tak demokratični kandidacijski postopek, ki bo omogočal delovnim ljudem in občanom, da pri predlaganju in določanju delegatov svobodno izrazijo svojo voljo.

Kandidacijski postopek za delegacije aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi oboroženih sil SFRJ izvajajo organi, določeni z zveznim zakonom.

181. člen

Delavci, drugi delovni ljudje in občani, organizirani v občinske organizacije Zveze komunistov, Socialistične zveze delovnega ljudstva, Zveze sindikatov, Zveze združenj borcev NOV in Zveze mladine v okviru občinske organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva z dogovorom določijo listo kandidatov za delegate v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine.

Dogovor o sestavi liste kandidatov za delegate v družbenopolitičnem zboru sklenejo z dogovorom delegacije družbenopolitičnih organizacij na občinski konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva.

O izvolitvi delegatov v družbenopolitični zbor občinske skupščine glasujejo delovni ljudje in občani neposredno in tajno na podlagi enotne liste kandidatov, ki jo je določila občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva.

182. člen

Vsaka delegacija ali več delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti, povezanih z delom in z drugimi splošnimi interesi oziroma interesi v občini, delegira iz svojega sestava glede na vprašanja, ki se obravnavajo v občinski skupščini, svoje delegate.

Število delegatov, ki jih vsaka delegacija oziroma več delegacij temeljnih organizacij združenega dela ali drugih delovnih skupnosti delegira, se določi v skladu s številom delovnih ljudi, ki delajo v teh organizacijah oziroma skupnostih.

Število delegatov iz delegacij delovnih ljudi, ki delajo s svojimi delovnimi sredstvi, in delavcev, s katerimi združujejo svoje delo in delovna sredstva, se določi glede na število delovnih ljudi in v sorazmerju z njihovo udeležbo pri ustvarjanju družbenega proizvoda.

Število delegatov, ki jih delegira delegacija krajevnih skupnosti, se določi v skladu s številom prebivalcev v krajevni skupnosti oziroma tako, da pošlje vsaka krajevna skupnost najmanj enega delegata.

Število delegatov, ki jih delegira vsaka delegacija oziroma več delegacij skupaj, in način delegiranja se v skladu z zakonom in s tem statutom določi z odlokom občinske skupščine.

183. člen

Izhajajoč iz interesov in smernic temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti ter upoštevajoč interese drugih samoupravnih organizacij in skupnosti ter splošne družbene interese in potrebe, določa delegacija temeljna stališča za delo delegatov v občinski skupščini in za njihovo sodelovanje pri odločanju.

Pri opravljanju svoje funkcije ima delegacija zlasti naslednje pravice in dolžnosti:

- samostojno ali skupaj z delegacijami drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, v skladu z zakonom, tem statutom in odlokom občinske skupščine delegira iz svoje sestave delegate v zbor občinske skupščine;
- z delegatom obravnava vprašanja, za katera je zainteresirana samoupravna organizacija oziroma skupnost, vprašanja, ki se obravnavajo v občinski skupščini in o katerih se odloča v skupščini zaradi sporazumevanja z drugimi delegati in zaradi zavzemanja stališč v skupščini;
- sodeluje po delegatih v celotnem delu in odločanju v skupščini;
- spremlja delo skupščine in delegatov v skupščini ter obvešča samoupravno organizacijo oziroma skupnost o vprašanjih, ki se obravnavajo in o katerih se odloča v skupščini, kakor tudi o pobudah in predlogih delegacij in delegatov drugih samoupravnih organizacij in skupnosti;
- v skladu s statutom samoupravne organizacije oziroma skupnosti predlaga v obravnavo tej organizaciji oziroma skupnosti vprašanja, za katera so samoupravna skupnost in delovni ljudje še posebno zainteresirani, pred odločanjem o teh vprašanjih v skupščini;
- daje po delegatih pobude za obravnavanje posameznih vprašanj in predloge za sprejem odlokov in drugih aktov ter odločitev v skupščini, in sicer v skladu z zakonom in tem statutom, ter uresničuje druge pravice, določene s poslovníkom občinske skupščine.

Delegacija lahko opravlja tudi druge zadeve v odnosih z drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi, za katere jo samoupravna organizacija oziroma skupnost pooblasti s svojim samoupravnim aktom.

184. člen

Pri uresničevanju svoje delegatske funkcije morajo imeti delegati in delegacije organizirano pomoč delovnih ljudi in občanov, samoupravnih organov in strokovnih služb v svoji organizaciji oziroma skupnosti, v organu, v katerem delujejo, in v organizaciji Socialistične zveze delovnega ljudstva oziroma v Zvezi sindikatov.

Organi organizacij oziroma skupnosti, v katerih so delegati izvoljeni, njihovi samoupravni organi in strokovne službe, organi, v katerih delujejo, in organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva oziroma sindikatov zagotavljajo delegatom:

- pravočasno, razumljivo, objektivno in vsestransko informiranje;
- materialne in druge pogoje ter učinkovite metode dela pri izražanju in usklajevanju interesov, oblikovanju stališč, sprejemanju sklepov in dogovorov ter pri sprotnem nadzorovanju o uresničevanju dogovorjenega in sklenjenega;
- njihovo načrtno ter sistematično usposabljanje za opravljanje delegatske funkcije.

185. člen

Delegacije so dolžne, da o svojem delu in delu delegatov v skupščini obveščajo temeljne samoupravne organizacije oziroma skupnosti in so za svoje delo odgovorne tem organizacijam oziroma skupnostim.

Delegacija lahko vsako vprašanje predloži v obravnavo samoupravni organizaciji oziroma skupnosti.

Delegacija je dolžna obravnavati vprašanja, določena s statutom ali drugim splošnim aktom, ki jih njej predloži delavski svet oziroma drug ustrezen organ upravljanja organizacije združenega dela oziroma druge delovne skupnosti. Delavski svet oziroma drug ustrezen organ upravljanja organizacije združenega dela oziroma druge delovne skupnosti je dolžan obravnavati vprašanja, določena s statutom ali splošnim aktom, ki mu jih predloži delegacija.

Delegacija krajevne skupnosti je dolžna obravnavati vprašanja, določena s statutom, ki jih njej predloži svet krajevne skupnosti oziroma drug ustrezen organ upravljanja krajevne skupnosti. Svet krajevne skupnosti oziroma drug ustrezen organ upravljanja krajevne skupnosti je dolžan obravnavati vprašanja, določena s statutom, ki mu jih predloži delegacija.

186. člen

Delegacija sodeluje z delegacijami drugih samoupravnih organizacij in skupnosti zaradi sporazumnega oblikovanja skupnih rešitev o vprašanjih iz pristojnosti skupščine in sporazumnega reševanja drugih vprašanj, ki so v skupnem interesu. Zaradi vsestranskega spoznavanja interesov svoje samoupravne organizacije oziroma skupnosti, skupnih interesov teh organizacij in skupnosti in širših družbenih interesov sodeluje delegacija pri svojem delu z družbenopolitičnimi organizacijami in uporablja rezultate strokovnega in znanstvenega dela.

187. člen

Pri zavzemanju stališč o vprašanjih, o katerih se odloča v občinski skupščini, ravna delegati v skladu s smernicami svojih samoupravnih organizacij in skupnosti, izraženimi v temeljnih stališčih delegacije oziroma usklajenimi s smernicami družbenopolitičnih organizacij, ki so jih delegirale in v skladu s skupnimi in splošnimi družbenimi interesi in potrebami, vendar so samostojni pri opredelitvi in glasovanju.

Delegat mora o delu občinske skupščine in o svojem delu v njej obveščati delegacije in samoupravne organizacije in skupnosti oziroma družbenopolitične organizacije, ki so ga delegirale, in jim je za svoje delo odgovoren.

188. člen

Samoupravna organizacija oziroma skupnost lahko odpokliče svojo delegacijo ali posameznega njenega člana.

Družbenopolitične organizacije lahko z dogovorom v okviru Socialistične zveze delovnega ljudstva predlagajo odpoklic delegata v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine.

Delegacija, vsak njen član in tudi delegat v občinski skupščini ima pravico dati ostavko.

Delegacija samoupravne organizacije oziroma skupnosti ali konferenca delegacij lahko izreče delegatu v občinski skupščini nezaupnico in ga odpokliče.

Odpoklic člana delegacije in delegata v občinski skupščini se načeloma opravlja na način in po postopku za izvolitev delegacij in pošiljanje (delegiranje) delegatov v občinsko skupščino.

Samoupravne organizacije in skupnosti s svojimi statuti in samoupravnimi sporazumi oziroma dogovori podrobneje določajo pravice, dolžnosti in odgovornosti za delo delegacij in delegatov.

189. člen

Dve ali več delegacij temeljnih samoupravnih organizacij oziroma skupnosti, povezanih z delom in drugimi skupnimi interesi v združenem delu v procesu reprodukcije oziroma z interesi v občini, ki jim glede na merila ne pripada delegatsko mesto v zboru združenega dela občinske skupščine, se združujejo v konferenco delegacij zaradi delegiranja skupnega delegata v zbor združenega dela občinske skupščine, obravnavanja vprašanj iz pristojnosti občinske skupščine, določanja skupnih smernic za delegate in zaradi uresničevanja drugih svojih pravic in dolžnosti v zvezi z opravljanjem funkcij občinske skupščine.

Konference delegacij se oblikujejo s sporazumi, ki jih sklenejo temeljne samoupravne organizacije oziroma skupnosti, ki so te delegacije izvolile, na podlagi odloka občinske skupščine.

4. OBLIKE NEPOSREDNEGA SODELOVANJA DELOVNIH LJUDI IN OBČANOV PRI OPRAVLJANJU DRUŽBENIH OPRAVIL

190. člen

Pravica do samoupravljanja v občini je nedotakljiva pravica delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in občanov, ki delajo in živijo v občini.

191. člen

Delovni ljudje in občani v občini sodelujejo pri reševanju družbenih in drugih zadev oziroma jih rešujejo ter opravljajo funkcije družbenega samoupravljanja z referendumom, na zborih delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, na zborih delovnih ljudi in občanov, s podpisovanjem oziroma s pisnimi izjavami ter z drugimi oblikami osebnega izjavljanja, ki jih določi zakon, statut ali samoupravni sporazum.

192. člen

Podrobnejša določila o referendumu, zborih delavcev, zborih delovnih ljudi in občanov ter drugih oblikah osebnega izjavljanja vsebuje zakon.

193. člen

Krajevna skupnost, občina, organizacija združenega dela in samoupravna interesna skupnost lahko razpiše anketo, kadar hočejo izvedeti oziroma ugotoviti mnenje delovnih ljudi ter zbrati potrebne podatke o važnejših vprašanjih v okviru svoje pristojnosti.

194. člen

Vprašanja, za katera tako določa ta statut, kakor tudi druga vprašanja, ki imajo poseben pomen za politični, gospodarski, družbeni, kulturni ali socialni razvoj občine, da občinska skupščina v javno razpravo.

195. člen

V javni razpravi sodelujejo organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije in društva, občinska skupščina in njeni organi, kakor tudi druge zainteresirane samoupravne organizacije in skupnosti ter delovni ljudje in občani kot posamezniki.

196. člen

Vprašanja, ki so predmet javne razprave, se obravnavajo na zborih delovnih ljudi in občanov, v samoupravnih organih, delegacijah in konferencah delegacij, na javnih tribunah, zborih potrošnikov in uporabnikov komunalnih in drugih storitev, družbenopolitičnih organizacijah in društvih, v zborih in organih občinske skupščine, v združenjih organizacij združenega dela ter na druge načine, predvidene s statuti organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti.

197. člen

Občinska skupščina mora dati pred sprejetjem v javno razpravo osnutke:

- sprememb statuta občine,
- družbenih planov,
- prostorskega in urbanističnega programa ter urbanističnih načrtov in druge prostorske in urbanistične dokumentacije,
- drugih predpisov oziroma aktov, za katere to določa zakon ali sklene občinska skupščina.

198. člen

Predlagatelj oziroma organ, ki odloča o vprašanju, ki je dano v javno razpravo, je dolžan:

- osnutek akta ali gradivo javno objaviti oziroma zagotoviti, da se delovni ljudje in občani z njim pravočasno seznajajo;

- predlog obrazložiti in navesti družbene, ekonomske in druge razloge za njegov sprejem;
- določiti primeren rok za javno razpravo;
- zgotoviti zbiranje vseh mnenj iz javne razprave;
- zagotoviti strokovno obdelavo mnenj, stališč in predlogov;
- skrbeti, da se akt pred zaključkom javne razprave ne začne sprejemati;
- ob sprejemu akta obravnavati mnenja, stališča in predloge iz javne razprave in se po njih opredeliti;
- na primeren način obvestiti udeležence javne razprave o stališčih, ki jih je zavzel o predlogih iz javne razprave.

199. člen

Z družbenimi dogovori se zagotavlja in usklajuje samoupravno urejanje družbenoekonomskih in drugih odnosov, ki so širšega skupnega pomena za udeležence dogovora ali splošnega družbenega pomena.

Družbene dogovore sklenejo organi občinske skupščine in zainteresirane organizacije združenega dela, zbornice in druga splošna združenja, samoupravne interesne skupnosti, krajevne skupnosti, druge samoupravne organizacije in skupnosti, sindikati in druge družbenopolitične in družbene organizacije.

200. člen

Družbeni dogovor sklenejo v imenu udeležencev njihovi pooblašeni organi.

Če se z družbenim dogovorom zagotavlja in usklajuje samoupravno urejanje odnosov, o katerih se delavci po zakonu o združenem delu osebno izjavljajo, ga sme pooblašeni organ organizacije združenega dela skleniti, če se je pred tem večina delavcev v vsaki temeljni organizaciji v sestavi organizacije združenega dela, ki sklepa družbeni dogovor, izjavila, da se z njim strinja.

201. člen

Družbeni dogovor zavezuje udeležence, ki so ga sklenili ali k njemu pristopili, da ukrepejo, kar je potrebno za njegovo izvajanje.

Udeleženec družbenega dogovora je družbeno in politično odgovoren, če se ne ravna po obveznostih iz tega dogovora.

202. člen

S samoupravnimi sporazumi se urejajo in usklajujejo družbeno-ekonomski in drugi samoupravni odnosi ter interesi v družbeni reprodukciji in v drugih oblikah uresničevanja družbenoekonomskega položaja delavcev in drugih delovnih ljudi ter njihovih samoupravnih organizacij in skupnosti.

Samoupravni sporazum sklenejo med seboj delavci v temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti organizacije združenega dela, banke in druge finančne organizacije, skupnosti premoženjskega in osebnega zavarovanja, samoupravne interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti, gospodarska zbornica in druga splošna združenja samoupravnih organizacij in skupnosti ter sindikata.

Udeleženci samoupravnega sporazuma so lahko poleg sindikata tudi druge družbenopolitične organizacije, kadar se določajo odnosi, ki so pomembni za uresničevanje njihovih ciljev in nalog, določenih v njihovem statutu.

203. člen

Občinska skupščina, njeni organi in organizacije so lahko udeleženci samoupravnega sporazuma, kadar združujejo sredstva, s katerimi razpolagajo po načelu enakopravnosti med seboj ali s temeljnimi organizacijami ali drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi.

204. člen

Udeleženec je lahko tudi delovni človek, ki opravlja kmetijsko, obrtno ali drugo dejavnost oziroma delovni človek, ki samostojno opravlja poklicno dejavnost, če združuje svoje delo in sredstva z delom delavcev in sredstvi družbene reprodukcije v temeljni organizaciji, oziroma če združuje svoje delo in sredstva v kmetijsko zadružno ali kakšno drugo obliko združevanja dela in sredstev.

205. člen

Pobudo za sklenitev samoupravnega sporazuma dajejo delavci oziroma drugi delovni ljudje neposredno ali po svojih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kakor tudi po sindikatu, drugi družbenopolitični organizaciji, občinski skupščini ali gospodarski zbornici.

206. člen

Sindikat ima pravico dajati predloge za sklenitev samoupravnih sporazumov.

Sindikat sodeluje pri sklenitvi samoupravnih sporazumov, s katerimi se ureja delovno razmerje delavcev v združenem delu ali

določajo osnove in merila za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev.

Če sindikat na podpiše sporazuma iz drugega odstavka tega člena, ga ima organizacija združenega dela pravico uporabljati, sindikat pa lahko sproži spor pred sodiščem združenega dela, če ni za spor pristojno ustavno sodišče.

207. člen

Sodišče združenega dela izreče, da je neveljaven samoupravni sporazum oziroma posamezne njegove določbe, če ugotovi, da so z njim kršene samoupravne pravice delavcev, da se ovira normalna družbena reprodukcija, da se z njimi lahko drugače onemogoča izvajanje z družbenimi plani in družbenimi dogovori začitane politike ali kršijo moralna načela socialistične samoupravne družbe.

208. člen

Če občinska skupščina predpiše, da so posamezne samoupravne organizacije dolžne izvesti postopek za samoupravno sporazumevanje, lahko da predlog za sklenitev samoupravnega sporazuma vsaka samoupravna organizacija ali skupnost, na katero se ta obveznost nanaša.

Če v predpisanem roku nobena samoupravnih organizacij ali skupnosti ne da predloga za sklenitev samoupravnega sporazuma, ga lahko da sindikat ali pristojni organ občinske skupščine.

209. člen

Udeleženci samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja so enakopravni.

Samoupravni sporazum in družbeni dogovor se skleneta svobodno in v skladu z izraženo voljo udeležencev.

210. člen

Postopek samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja je javen.

Javnost postopka se zagotovi na način, ki ga v skladu z zakonom določijo udeleženci samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja.

211. člen

S samoupravnim sporazumom ali družbenim dogovorom se lahko predvidi arbitraža ali kakšen drug način za reševanje sporov, ki nastanejo pri izvajanju sporazuma oziroma dogovora.

Če samoupravni sporazum ne predvideva arbitraže ali kakšnega drugega načina za reševanje sporov, ki nastanejo pri izvajanju sporazuma, rešuje te spore sodišče združenega dela.

II. poglavje

OBČINSKA SKUPŠČINA

1. POLOŽAJ IN PRISTOJNOST

212. člen

Občinska skupščina Novo mesto je organ družbenega samoupravljanja in najvišji organ oblasti v okviru pravic in dolžnosti občine.

Občinska skupščina izvršuje svoje pravice in dolžnosti na podlagi in v okviru ustave, zakonov, tega statuta in svojih odlokov.

213. člen

Občinska skupščina:

- sprejema statut občine in odloča o spremembah tega statuta;
- določa splošna načela, cilje in smeri politike razvoja občine;
- sprejema družbeni in prostorski plan, urbanistični program ter drugo prostorsko in urbanistično dokumentacijo;
- sprejema občinski proračun, potrjuje zaključni račun o izvršitvi proračuna;
- odloča o prispevkih in davkih,
- sprejema odloke in druge splošne akte;
- daje obvezno razlago odlokov in drugih splošnih aktov;
- spodbuja samoupravno sporazumevanje in sodeluje pri družbenem dogovarjanju;
- obravnava vprašanja, ki imajo skupen pomen za organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti ter usklajuje njihove odnose in interese;
- razpisuje občinski referendum;
- odloča o najemanju posojil;
- odloča o razpisu javnih posojil;
- obravnava vprašanja splošnega ljudskega odpora, javne varnosti in družbene samozaščite;
- obravnava vprašanja javnega reda in mira;

- obravnava in določa politiko izvrševanja občinskih odlokov in drugih splošnih aktov;
- obravnava poročila občinskih organov, samoupravnih skupnosti ter samoupravnih organizacij;
- obravnava mnenja in predloge temeljnega sodišča in temeljnega tožilstva za preprečevanje družbeno nevarnih in škodljivih pojavov in za utrjevanje zakonitosti, obvestila sodišča in tožilstva o uporabi predpisov in samoupravnih splošnih aktov in problematiko dela sodišča in javnega tožilstva;
- voli in razrešuje predsednika in podpredsednika občinske skupščine;
- voli in odpokliče delegate za zbor občin skupščine Socialistične republike Slovenije;
- voli in razrešuje predsednika, podpredsednika in člane izvršnega sveta občinske skupščine, imenuje in razrešuje predstojnike in druge funkcionarje, ki vodijo občinske upravne organe;
- imenuje in razrešuje sekretarja občinske skupščine;
- imenuje in razrešuje družbenega pravobranilca samoupravljanja v občini;
- imenuje in razrešuje člane organov upravljanja TOZD in drugih delovnih skupnosti, za katere je tako določeno z zakonom, s tem statutom ali z drugim aktom skupščine;
- voli in razrešuje predsednika in sodnike temeljnega sodišča;
- ustanavlja upravne organe, voli, imenuje in razrešuje funkcionarje teh in drugih organov;
- opravlja politično nadzorstvo nad delom izvršnega sveta in upravnih organov ter nosilcev javnih in družbenih funkcij, odgovornih občinski skupščini, ter s svojimi smernicami usmerja njihovo delo;
- opravlja nadzorstvo nad izvrševanjem družbenega plana občine in občinskega proračuna;
- organizira in opravlja družbeno nadzorstvo;
- ustanavlja organizacije združenega dela in druge organizacije, razen v primerih, ko je po tem statutu ali po odloku za to pristojen izvršni svet;
- razpravlja o delu organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih in krajevnih skupnosti ter drugih organizacij in skupnosti;
- sklepa o razpolaganju z družbenim premoženjem, ki ga upravlja občina;
- opravlja druge zadeve, ki so ji dane z ustavo, zakonom in s tem statutom.

214. člen

Občinska skupščina obravnava vprašanja, ki so skupnega pomena za občino in lahko v okviru svojih pravic in dolžnosti sprejema resolucije in daje priporočila občinskim organom, organizacijam združenega dela, krajevnim skupnostim, samoupravnim interesnim skupnostim in drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim o vprašanih splošnega pomena.

215. člen

Občinska skupščina lahko sklene, da se predlog odloka ali drugo vprašanje iz njene pristojnosti predloži delovnim ljudem in občanom, da se na referendumu o njem izjavijo, in sicer, preden ga sprejme ali o njem odloči, ali potem, ko ga je že sprejela oziroma o njem odločila.

Odločitev delovnih ljudi in občanov je za občinsko skupščino obvezna. Eno leto po referendumu občinska skupščina ne more izdati odloka ali drugega akta, ki bi bil v nasprotju z izidom referendumu.

216. člen

Občinska skupščina je dolžna obravnavati pobude in predloge najvišjih izvoljenih teles občinskih družbenopolitičnih organizacij in obvestiti o stališčih, ki jih je sprejela, in o razlogih zanje.

2. SESTAVA IN VOLITVE

217. člen

Občinsko skupščino sestavljajo zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor.

Zbor združenega dela sestavljajo delegati delovnih ljudi v temeljnih organizacijah združenega dela ter drugih organizacijah in delovnih skupnostih.

Zbor krajevnih skupnosti sestavljajo delegati delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih.

Družbenopolitični zbor sestavljajo delegati delavcev ter drugih delovnih ljudi in občanov, organiziranih v družbenopolitične organizacije.

218. člen

Zbor združenega dela šteje 70 delegatov, ki jih pošiljajo (delegirajo) delegacije, skupne delegacije ali konference delegacij, in sicer:

- 52 delegatov s področja gospodarstva, od tega 7 delegatov delovnih ljudi, ki delajo v kmetijski, obrtni in podobni dejavnosti z delovnimi sredstvi, na katerih je lastninska pravica, in delavcev, s katerimi združujejo svoje delo in delovna sredstva;
- 7 delegatov s prosvetno-kulturnega področja;
- 7 delegatov s socialno-zdravstvenega področja;
- 4 delegate delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti, ki niso organizirane kot organizacije združenega dela, in aktivnih vojaških oseb ter civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ.

219. člen

Zbor krajevnih skupnosti šteje toliko delegatov, kolikor je v občini krajevnih skupnosti.

220. člen

Družbenopolitični zbor šteje 20 delegatov.

Listo kandidatov za delegate družbenopolitičnega zbora določijo delavci in drugi delovni ljudje in občani, organizirani v občinske družbenopolitične organizacije z dogovorom v okviru občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

3. PODROČJE IN DELO

221. člen

Zadeve iz pristojnosti skupščine opravljajo zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor enakopravno; zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti enakopravno in zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor na skupni seji.

Določene zadeve opravljata zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti samostojno.

Družbenopolitični zbor sodeluje v postopku sprejemanja odlokov in drugih splošnih aktov skupščine z zborom združenega dela in zbor krajevnih skupnosti tudi tako, da sprejema stališča v zadevah, določenih s tem statutom ali s poslovníkom občinske skupščine.

O zadevah iz pristojnosti skupščine, o katerih enakopravno odločajo skupščine samoupravnih interesnih skupnosti za območje občine, odločajo pristojni zbori enakopravno s skupščino ustrezne interesne skupnosti.

222. člen

Zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor enakopravno:

- sprejemajo statut občine in poslovnik občinske skupščine;
- določajo stališča glede spremembe meja oziroma območja občine ter glede združitve z drugo občino ali razdelitve občine;
- sklepajo o grbu in zastavi občine;
- sklepajo o podelitvi priznanj občine;
- sklepajo o načelni politiki medobčinskega sodelovanja ter o navezovanju trajnih prijateljskih vezi z drugimi občinami;
- sprejemajo odloke in druge splošne akte, ki se nanašajo na:
- temeljne cilje in osnovna razmerja družbenoekonomskega in prostorskega razvoja občine;
- občinski proračun, odloke o zagotavljanju sredstev iz proračuna za daljše kot enoletno obdobje;
- razpis občinskega posojila ter uvedbo občinskega samoprispevka za celotno območje občine (ali del občine);
- razpis občinskega referendumu;
- kadrovske politike, politiko zaposlovanja in na socialno varnost;
- organizacijo in delo temeljnega sodišča, temeljnega javnega tožilstva, javnega pravobranilstva, sodišča združenega dela, samoupravnih sodišč ter družbenega pravobranilstva samoupravljanja;
- organizacijo in delo drugih občinskih ali medobčinskih organov in njihovih služb ter upravnih organov občinske skupščine;
- sistem in organizacijo ljudske obrambe, varnosti in družbene samozasčite v občini;
- potrjujejo samoupravne sporazume o ustanovitvi in statute samoupravnih interesnih skupnosti;
- volijo in razmišljajo:
- predsednika in podpredsednike občinske skupščine;
- predsednika, podpredsednike in člane izvršnega sveta;

- predsednike in člane svetov in komisij ter drugih stalnih ali občasni delovnih teles občinske skupščine;
- predsednika in sodnike temeljnega sodišča in sodišča združene-ga dela, občinske sodnike za prekrške ter druge občinske funkcionarje, če to določa zakon, odlok ali drug akt občinske skupščine;
- imenujejo in razrešujejo sekretarja občinske skupščine ter predstojnike občinskih upravnih organov in drugih služb, če je to predpisano z zakonom ali odlokom občinske skupščine; dajejo soglasje k imenovanju tajnika samoupravne interesne skupnosti;
- določajo delegate za skupščino skupnosti občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje, za skupščino skupnosti slovenskih občin in skupščino stalne konference mest Jugosla-vije ali za to pooblastijo drug organ.

223. člen

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti enakopravno sprejemata odloke in druge akte, ki se nanašajo na:

- uresničevanje z družbenimi plani in s programi razvoja načrtane politike in usmerjanja delitve dohodka;
- načelna vprašanja v zvezi z določanjem in kontrolo cen proizvodov in storitev;
- davke in prispevke;
- soglasja in potrditve samoupravnih in drugih aktov drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, če je to s predpisom določeno;
- odločitve o začasnih ureditvah vprašanj, od katerih je bistveno odvisno delo samoupravne interesne skupnosti, če ta o takih vprašanjih sama ne odloči;
- soglasje k odločitvam, ki so bistvenega pomena za uresničeva-nje pravic in obveznosti delovnih ljudi, združenih v samoupravn-e interesne skupnosti in so določene z zakonom oziroma odlokom občinske skupščine;
- začasne ukrepe zoper organizacije združenega dela, samoupravn-e interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije ter pričetek postopka redne likvidacije temeljne organizacije zdru-ženega dela;
- politiko razvoja na vseh področjih družbenih dejavnosti in na področju gospodarskih dejavnosti posebnega družbenega po-mena;
- ustanavljanje organizacije združenega dela ter drugih organiza-cij, kadar je ustanovitelj občinska skupščina;
- zadeve, ki so v pristojnosti občinske skupščine s področja industrije, gradbeništva, kmetijstva, obrti in opravljanja osebne-ga dela kot samostojnega poklica;
- uresničevanje s prostorskimi in z urbanističnimi programi in načrti načrtanega razvoja, sprejemanje zazidalnih načrtov;
- področje stanovanjske politike in stanovanjskega gospodarstva;
- vprašanja blagovnega prometa, turizma in gostinstva;
- področje komunalnega gospodarstva;
- problematiko prometa v občini;
- varstvo narave in človekovega okolja, urejanje in uporaba mestnih zemljišč, urejanje in izkoriščanje zemljišč in stvari v splošni rabi, projektiranje, investiranje in graditev objektov;
- družbeno varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in obča-nov ter družbene lastnine;
- splošna vprašanja informiranja v občini in na splošne pogoje obveščanja;
- druge zadeve skupnega pomena za delovne ljudi v združenem delu in v krajevnih skupnostih.

224. člen

Zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbeno-politični zbor na skupni seji sprejemajo statut, volijo predsednika in podpredsednika skupščine ter predsednika, podpredsednika in člane izvršnega sveta in odločajo o zadevah, za katere tako določa zakon.

225. člen

Vsak zbor je na svojem delovnem področju samostojen.

Vsak zbor se samostojno konstituira in organizira ter v ta namen samostojno:

- odloča o verifikaciji pooblastil delegatov na seji zbora;
- odloča o mandatno-imunitetnih vprašanjih delegatov v zboru;
- voli izmed delegatov v zboru predsednika in podpredsednika zbora in ju razrešuje;
- ustanavlja svoje komisije, odbore in druga delovna telesa, ki jim določa področje dela in odloča o njihovi sestavi;
- sprejema program svojega dela.

226. člen

Družbenopolitični zbor sprejema stališča:

- v zadevah, ki se nanašajo na uresničevanje ustavnosti in zakonitosti ter varstvo svoboščin in pravic človeka in občana, in sicer na:
- družbeno varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in obča-nov ter družbene lastnine;
- medsebojna razmerja v združenem delu;
- družbenoekonomski položaj in združevanje kmetov;
- samostojno osebno delo s sredstvi, ki so lastnina občanov;
- odvetniško in drugo pravno pomoč;
- združevanje občanov, javne shode in prireditve ter pravni položaj verskih skupnosti;
- druge zadeve, ki se nanašajo na uresničevanje ustavnosti in zakonitosti ter varstvo svoboščin človeka in občana;
- v zadevah, ki se nanašajo na splošna vprašanja informiranja v občini in na splošne pogoje javnega obveščanja.

227. člen

Zbor združenega dela samostojno sprejema odloke in druge akte, ki se nanašajo na:

- razpolaganje, uporabo in upravljanje z družbenimi sredstvi, druge družbenoekonomske odnose v združenem delu in samo-upravljanje v organizacijah združenega dela;
 - stanje in razvoj posameznih gospodarskih dejavnosti;
 - področje bančništva, službe družbenega knjigovodstva, zavarovalstva in obvezno zavarovanje oseb in premoženja v občini;
 - medsebojna razmerja v združenem delu in delovna razmerja;
 - varstvo pri delu.
- Zbor tudi:
- daje soglasje k statusnim spremembam za tiste organizacije, ki opravljajo zadeve posebnega družbenega interesa ali za dajanje soglasja pooblastil drug organ;
 - obravnava medsebojna razmerja v temeljnih organizacijah združenega dela, samoupravne družbenoekonomske odnose in delitev dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela ter druga vprašanja, ki imajo splošen pomen za družbeni in gospodarski razvoj občine;
 - obravnava predloge in stališča zborov delovnih ljudi v organiza-cijah združenega dela in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter jih obvešča o svojih stališčih, ukrepih in sklepih;
 - spodbuja samoupravno sporazumevanje in sodeluje pri družbe-nem dogovarjanju na posameznih gospodarskih in družbenih področjih;
 - opravlja druge zadeve s področja samoupravnih pravic in svoboščin delovnih ljudi ter njihovih dolžnosti, če to ni v pristojnosti drugega zbora ali organa;
 - določa listo za izvolitev članov disciplinske komisije, ki so izven temeljne organizacije združenega dela.

228. člen

Zbor krajevnih skupnosti samostojno sprejema odloke in druge splošne akte, ki se nanašajo na:

- temeljna načela za organizacijo samoupravljanja v krajevni skupnosti;
- življenje in delo delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti;
- vprašanja, ki so skupnega pomena za krajevne skupnosti v občini;
- vprašanja poimenovanja cest, ulic, trgov, poti in parkov na območju občine oz. pooblastila drugega organa, da o tem odloči;
- vprašanja upravljanja in vzdrževanja občinskih cest in mestnih ulic, urejanja prometa na njih;
- vprašanja upravljanja in razpolaganja z družbeno lastnino v upravljanju občine, kolikor le-to ni preneseno na drug organ občinske skupščine;
- spreminjanje območja katastrskih občin;
- določanje pooblaščenih oseb za sklepanje zakonskih zvez;
- odločanje o načinu in mestih za izkoriščanje peska in gramoza ter glede odlaganja smeti;
- vprašanja varnosti cestnega prometa.

ZBOR TUDI:

- v imenu občine sodeluje pri družbenem dogovarjanju za področje krajevnih skupnosti in spodbuja oziroma sproži postopek za samoupravno sporazumevanje krajevnih skupnosti;
- obravnava in usklajuje programe razvoja krajevnih skupnosti v občini ter možnost njihovega financiranja ter proučuje, usmerja in spodbuja delo krajevnih skupnosti;
- odloča o kriterijih za delitev sredstev za krajevne skupnosti ter daje drugim zborom in skupščinam samoupravnih interesnih skupnosti mnenja in stališča glede problematike krajevnih

2. AX. IV. 37. 2

- skupnosti in glede vprašanj, ki jih vsebujejo programi razvoja krajevnih skupnosti v občini;
- obravnava neposredno samoupravljanje v krajevnih skupnostih in daje priporočila za razvoj in uspešnejše delovanje posameznih oblik samoupravljanja;
 - obravnava pripombe in predloge zborov delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti, do njih v okviru svoje pristojnosti zavzema stališča in jih obvešča o svojih ukrepih in sklepih;
 - zadrži izvršitev splošnega akta najvišjega organa samoupravljanja v krajevni skupnosti do sklepa ustavnega sodišča, če misli, da je akt v nasprotju z ustavo, tem statutom ali zakonom in uvede postopek za presojo njegove ustavnosti oziroma zakonitosti.

229. člen

Skupščine samoupravnih interesnih skupnosti za območje občine na področjih vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, kulture, zdravstva in socialnega varstva enakopravno z zbori občinske skupščine določajo politiko ter sprejemajo razvojne programe za področja samoupravnih interesnih skupnosti.

Skupščina samoupravne interesne skupnosti za območje občine na področjih vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, kulture, zdravstva in socialnega varstva enakopravno z zborom združenega dela in zborom krajevnih skupnosti sprejema odloke in druge akte, ki se nanašajo na vprašanja s teh področij, ki se na podlagi ustave in zakona urejajo s predpisi občinske skupščine.

Skupščine drugih samoupravnih interesnih skupnosti odločajo enakopravno z zborom združenega dela in zborom krajevnih skupnosti o temeljnih vprašanjih z njihovega področja, če je to določeno z ustavnim zakonom.

230. člen

Vsak zbor zaseda in odloča praviloma ločeno na svoji seji.

Zbori, ki enakopravno sodelujejo pri sprejemanju odloka ali drugega akta lahko sklenejo, da bodo odlok oziroma akt obravnavali ali pa tudi sprejeli na skupne zasedanju; v takem primeru glasujejo delegati vsakega zbora posebej.

Predsednik občinske skupščine lahko v sporazumu s predsedniki zborov skliče seje zborov, na katerih zbori skupaj obravnavajo vprašanja, ki so skupnega pomena za zборе.

231. člen

Odločitev o izločitvi dela dohodka za skupne in splošne družbene potrebe ter o namenu in obsegu sredstev za te potrebe ne more biti sprejeta, če je ne sprejme zbor združenega dela.

232. člen

Vsak zbor lahko v okviru svojega delovnega področja samostojno obravnava vprašanja s teh področij, spremlja stanje in razvoj, zavzema stališča, sprejema sklepe in daje pobude za izvajanje politike, predpisov in drugih splošnih aktov občinske skupščine, obravnava stanje kadrov in potrebe po kadrih, spodbuja samoupravno sporazumevanje in sodeluje pri družbenem dogovarjanju, razvija sodelovanje in usklajuje odnose temeljnih organizacij združenega dela oziroma skupnosti ter daje organizacijam združenega dela, samoupravnim interesnim skupnostim in drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim priporočila o teh vprašanjih.

Vsak zbor lahko v okviru svojega delovnega področja zahteva od izvršnega sveta poročila in mu postavlja vprašanja.

Vsak zbor lahko v okviru svojega delovnega področja zahteva poročila in pojasnila od predstojnikov občinskih upravnih organov.

233. člen

Zbori občinske skupščine in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti lahko razpravljajo o vprašanjih, ki ne spadajo v njihovo delovno področje, in zavzemajo o njih stališča ali predlagajo izdajo odlokov, drugih splošnih aktov in ukrepov.

Pristojni zbori morajo o stališčih in predlogih razpravljati in predlagatelje obvestiti o svojih stališčih.

Če pristojni zbori s stališčem oziroma predlogom ne soglašajo, je lahko odlok ali drug splošni akt sprejet šele potem, ko se opravi poseben postopek usklajevanja stališč, ki ga določi poslovnik občinske skupščine.

234. člen

Odlok ali drugi splošni akt lahko predlaga vsak delegat v svojem zboru oziroma skupina delegatov, izvršni svet, skupščina samoupravne interesne skupnosti, odbor ali komisija zbora, komisija skupščine in temeljni upravni organ občinske skupščine iz svojega delovnega področja.

235. člen

Vsak zbor lahko predlaga izdajo odloka ali drugega akta tudi o zadevah, ki spadajo v področje drugega zbora.

Zahtevo za izdajo odloka lahko dajo tudi samoupravne organizacije in skupnosti, družbenopolitične organizacije in družbene organizacije ter delovni ljudje in občani.

236. člen

Pristojni zbor lahko zahteva od drugega zbora mnenje o predlogih odlokov in drugih vprašanjih.

Pristojni zbor mora na zahtevo obravnavati tako mnenje in zavzeti do njega stališče.

237. člen

Pristojni zbor lahko sklene, da se da predlog odloka v javno obravnavo, ali pa, da se k obravnavanju predloga odloka ali drugega akta povabijo predstavniki organizacij združenega dela in drugih organizacij in skupnosti ter družbenopolitičnih in družbenih organizacij.

238. člen

Vsak zbor občinske skupščine veljavno sklepa, če je na seji navzoča večina delegatov zbora.

Zbor sprejema odloke, sklepe in druge akte z večino glasov navzočih delegatov, razen če se z zakonom ali s tem statutom ne zahteva posebna večina.

Kadar zbori občinske skupščine zasedajo na skupni seji, so sklepčni, če je navzočih nad polovico delegatov vsakega zbora; odločitev pa je sprejeta, če je zanjo glasovala večina na seji navzočih delegatov.

Glasovanje je javno; če pa zbor v skladu s poslovníkom sklene, se glasuje tajno.

239. člen

S poslovníkom občinske skupščine se natančneje določijo delovna področja zborov in skupščin samoupravnih interesnih skupnosti, način njihovega dela, pravice in dolžnosti delegatov in druga vprašanja o delu občinske skupščine.

4. SPREJEMANJE PREDPISOV IN DRUGIH AKTOV

240. člen

Občinska skupščina in njeni organi sprejemajo predpise in druge akte v okviru svojih pravic in dolžnosti.

Občinska skupščina in posamezni zbori izdajajo odloke, odredbe, navodila, odločbe, sklepe, smernice, resolucije in priporočila.

Izvršni svet izdaja odredbe, navodila, odločbe, sklepe, smernice in priporočila.

Upravni organi izdajajo odredbo, upravna in strokovna navodila ter odločbe.

241. člen

Odlok ali drugi akt, ki ga enakopravno sprejemajo vsi zbori občinske skupščine je sprejet, če so ga sprejeli v enakem besedilu.

Določba prvega odstavka tega člena velja tudi, kadar skupščina samoupravne interesne skupnosti enakopravno odloča z ustreznim zborom občinske skupščine.

242. člen

Odlok ali drug akt, ki ga enakopravno sprejemajo zbori skupščine oziroma pristojni zbor in skupščina samoupravne interesne skupnosti, je sprejet, če je v zborih oziroma pristojnem zboru in skupščini samoupravne interesne skupnosti sprejet v enakem besedilu.

Če se zbori oziroma zbori in skupščina samoupravne interesne skupnosti po dveh zaporednih obravnavah spornega vprašanja ne zedinijo glede besedila predloga odloka ali drugega akta ali če predlog odloka oziroma drug akt v enem ali več zborih oziroma v skupščini samoupravne interesne skupnosti ni bil sprejet, postavijo skupno komisijo, v katero izvoli vsak zbor in skupščina samoupravne interesne skupnosti enako število članov. Skupna komisija pripravi predlog za uskladitev spornih vprašanj.

Če se skupna komisija ne sporazume ali če zbori oziroma skupščina samoupravne interesne skupnosti ne sprejmejo njenega sporazumnega predloga, se predlog odloži z dnevnega reda. Predlog se da lahko ponovno na dnevni red, če tako predlaga eden izmed zborov, skupščina samoupravne interesne skupnosti ali izvršni svet.

243. člen

Če ostane usklajevalni postopek, ki ga določa prejšnji člen, brez uspeha, lahko izvršni svet predlaga izdajo začasnega ukrepa in izdela predlog takojšnjega ukrepa, če meni, da bi lahko zaradi tega, ker akt ni bil sprejet, nastala za družbeno skupnost občutna škoda.

V primeru, če zbori oziroma pristojni zbor in skupščina samoupravne interesne skupnosti ne sprejmejo predloga začasnega ukrepa v enakem besedilu, lahko izvršni svet razglasi za sprejet akt o začasnih ukrepih v besedilu, kot ga je sprejel zbor združenega dela.

Odlok ali drug akt o začasnih ukrepih velja, dokler ni sprejet dokončni akt, najdlje pa eno leto.

Če proračun od dneva, ko bi moral začeti veljati, ne more biti sprejet, se financiranje začasno izvaja na temelju proračuna iz prejšnjega leta.

5. PREDSEDNIK IN PODPREDSEDNIK OBČINSKE SKUPŠČINE, PREDSEDNIKI ZBOROV IN SEKRETAR SKUPŠČINE

244. člen

Občinska skupščina ima predsednika in podpredsednike, ki jih izvoli izmed delegatov v zborih občinske skupščine.

Kandidate za predsednika in podpredsednike občinske skupščine predlaga po opravljenem kandidacijskem postopku občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Kandidati so izvoljeni, če so dobili najmanj dve tretjini glasov vseh delegatov v občinski skupščini.

Predsednik in podpredsedniki se volijo za štiri leta in ne morejo biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljeni za to dolžnost.

245. člen

Predsednik občinske skupščine predstavlja občino kot pravno osebo, organizira delo v skupščini, sklicuje in vodi skupne seje zborov in predlaga dnevni red za skupne seje, podpisuje odloke in druge akte občinske skupščine ter opravlja druge naloge, ki so določene s tem statutom in s skupščinskim poslovníkom.

Predsednik občinske skupščine lahko sklicuje seje posameznih zborov občinske skupščine, če tega ne store njihovi predsedniki.

Če je predsednik občinske skupščine zadržan, ga nadomešča podpredsednik, ki ga določi predsednik.

246. člen

Predsednik in podpredsedniki skupščine ter predsedniki zborov sestavljajo predsedstvo občinske skupščine in razlagajo določbe poslovníka občinske skupščine, skrbijo za njegovo izvajanje, usklajujejo delo zborov in sprejemajo stališča o drugih, s poslovníkom občinske skupščine določenih vprašanjih.

247. člen

Vsak zbor občinske skupščine ima predsednika in podpredsednika, ki ju izvoli zbor izmed svojih delegatov po opravljenem kandidacijskem postopku v občinski konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Predsednik in podpredsednik zbora se volita za štiri leta in ne moreta biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljena.

248. člen

Predsednik zbora sklicuje in vodi seje, skrbi, da zbor posluje po poslovníku, podpisuje resolucije, deklaracije in priporočila, ki jih sprejme zbor samostojno, in opravlja druge naloge, ki so mu dane s tem statutom, poslovníkom in z drugimi splošnimi akti.

249. člen

Funkcije, ki jih ta statut in poslovník občinske skupščine določata za predsednika zbora, opravlja v skupščini samoupravne interesne skupnosti, ki sodeluje v delu občinske skupščine, njen predsednik.

250. člen

Občinska skupščina ima sekretarja.

Sekretar skupščine:

- pomaga predsedniku skupščine in predsednikom zborov pri pripravljanju in organiziranju sej, se udeležuje sej in skrbi za zapisnike sej;
- poskrbi za poročila, dokumentacijo in drugo gradivo za vprašanja, ki jih obravnavajo zbori in druga telesa občinske skupščine;
- skrbi za izvrševanje sklepov občinske skupščine;
- opravlja kot vodja sekretariata skupščine zadeve, določene s tem statutom, poslovníkom skupščine ali z drugim splošnim aktom občinske skupščine;
- opravlja druge zadeve, določene s poslovníkom ali z drugim aktom občinske skupščine, in zadeve, ki mu jih poveri predsednik občinske skupščine.

Sekretarja imenuje občinska skupščina po postopku, ki je določen v tem statutu za izvolitev članov izvršnega sveta.

6. DRUŽBENI SVETI TER STALNA IN OBČASNA TELESA OBČINSKE SKUPŠČINE IN NJENIH ZBOROV

251. člen

V občini se oblikujejo družbeni sveti, v katerih se uresničuje stalno sodelovanje skupščin, njihovih izvršnih svetov in upravnih organov ter drugih organov družbenopolitične skupnosti z družbe-

nopolitičnimi organizacijami in drugimi družbenimi dejavniki pri uresničevanju demokratične izmenjave mnenj in družbene koordinacije ter pri usklajevanju stališč teh organov in organizacij pri pripravi zakonov in drugih aktov, pri vprašanjih v zvezi z določanjem in izvajanjem politike in pri uresničevanju širšega družbenega nadzorstva nad delom organov državne uprave.

Družbeni sveti se ustanovijo tudi v posameznih upravnih organih oziroma za posamezna upravna področja zaradi obravnavanja vprašanj, ki se nanašajo na stanje in dejavnost na določenem področju, izvajanje politike in izvrševanja zakonov in drugih splošnih aktov, pa tudi na spremljanje dela teh organov in opravljanje družbenega nadzorstva nad njihovim delom.

Občinska skupščina in njeni zbori lahko ustanovijo svete, komisije, odbore in druga stalna ali občasna delovna telesa za proučevanje predlogov odlokov in drugih aktov, ki jih sprejemajo občinska skupščina ali njeni zbori in za proučevanje drugih vprašanj iz pristojnosti občinske skupščine.

Svet oziroma komisija ima praviloma od 5 do 15 članov. Predsednika in člane imenuje občinska skupščina ali pristojni zbor izmed delegatov in drugih delovnih ljudi in občanov.

Sestavo, naloge in način dela svetov, komisij ter drugih delovnih teles skupščine ali zborov določi občinska skupščina s poslovníkom ali z odlokom.

252. člen

S poslovníkom občinske skupščine so lahko posameznim delovnim telesom skupščine in zborov dana pooblastila, da opravljajo ankete in poizvedbe, ter v ta namen zahtevajo od državnih organov, organizacij in skupnosti potrebne podatke, spise in druge listine; za izpolnitev njihovih nalog so jim lahko dana tudi druga pooblastila.

Delovna telesa občinske skupščine in zborov ne morejo imeti preiskovalnih ali drugih sodnih funkcij.

Delovna telesa občinske skupščine ali zborov lahko zahtevajo od predsednika izvršnega sveta in od predstojnikov upravnih organov, da dajo poročila o izvajanju odlokov in drugih aktov občinske skupščine, ali pa lahko zahtevajo, da ustno ali pisмено odgovorijo na vprašanja oziroma dajejo pojasnila.

7. SEKRETARIAT SKUPŠČINE

253. člen

Sekretariat občinske skupščine opravlja organizacijske, administrativne, tehnične in druge posle, ki so potrebni za delo občinske skupščine in njenih teles ter delegatov in delegacij.

Sekretar občinske skupščine je vodja sekretariata.

Natančnejše naloge sekretariata se določijo s poslovníkom ali z drugim aktom občinske skupščine.

8. KLUB DELEGATOV

254. člen

Delegati občinske skupščine lahko ustanovijo klub delegatov zaradi seznanjanja s pomembnejšimi vprašanji, stališči in predlogi zveznih, republiških in drugih predpisov in smernic, zaradi spoznavanja in proučevanja gospodarskih in družbenopolitičnih problemov v občini ter zaradi skupnega dogovarjanja in sprejemanja stališč, ki jih je potrebno obravnavati z delovnimi ljudmi in občani temeljnih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in drugih organizacij in skupnosti.

III. poglavje

IZVRŠNI SVET

255. člen

Izvršni svet je izvršilni organ občinske skupščine.

Izvršni svet je odgovoren v okviru pravic in dolžnosti občine občinski skupščini za stanje na vseh področjih družbenega življenja, za uresničevanje politike in izvrševanje odlokov in drugih splošnih aktov občinske skupščine in tudi za delo občinskih upravnih organov in organizacij.

Izvršni svet opravlja svoje pravice in dolžnosti na podlagi in v okviru ustave in zakonov, tega statuta, odlokov in drugih aktov občinske skupščine.

256. člen

Izvršni svet sestavljajo predsednik, podpredsedniki in določeno število članov.

Predsednika izvršnega sveta voli občinska skupščina po poprejšem opravljenem postopku v Socialistični zvezi delovnega ljudstva, podpredsednike in člane izvršnega sveta pa na predlog kandidata za

predsednika izvršnega sveta po poprejšnjem mnenju občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Predsednika, podpredsednike in člane izvršnega sveta voli občinska skupščina za 4 leta.

Za predsednika, podpredsednike in člane izvršnega sveta je lahko ista oseba izvoljena dvakrat zaporedoma.

257. člen

Predsednik izvršnega sveta ima pravico predlagati skupščini razrešitev posameznih članov sveta in izvolitev novih.

Razširitev ali odstop predsednika izvršnega sveta ali odstop večine članov izvršnega sveta povzroči odstop celotnega izvršnega sveta.

Če izvršni svet kolektivno odstopi ali če mu je izglasovana nezaupnica, opravljajo svojo funkcijo do izvolitve novega sveta.

258. člen

Izvršni svet:

- skrbi za uresničevanje politike in izvrševanje odlokov, družbenega plana in drugih splošnih aktov občinske skupščine;
- izdaja odredbe in druge predpise za izvrševanje odlokov in splošnih aktov občinske skupščine;
- predlaga odloke in druge splošne akte iz pristojnosti občinske skupščine;
- daje skupščini mnenja o predlogih odlokov in drugih splošnih aktov, ki jih skupščini pošljejo pooblaščen predlagatelji;
- predlaga družbeni plan občine;
- predlaga občinski proračun in zaključni račun o izvršitvi proračuna;
- izvršuje občinski proračun;
- predlaga ustanovitev ali ukinitve občinskih upravnih organov, ki jih ustanovi občinska skupščina;
- določa splošna načela za notranjo organizacijo občinskih upravnih organov;
- ustanavlja zavode za proučevanje in pripravo zadev iz svoje pristojnosti;
- daje skupščini predloge za ustanovitev organizacij združenega dela in drugih organizacij oziroma jih ustanavlja sam, kolikor je za to z zakonom pooblaščen;
- usklajuje in usmerja delo občinskih upravnih organov z namenom, da se zagotovi izvajanje politike in izvrševanje zakonov, odlokov, drugih predpisov in splošnih aktov;
- nadzoruje delo upravnih organov in opravlja ali razveljavlja predpise teh organov, ki so v nasprotju z zakonom, odlokom, drugim predpisom ali splošnim aktom;
- sprejema poslovni o svojem delu;
- opravlja druge zadeve, določene s tem statutom.

259. člen

Izvršni svet dela in odloča o vprašanjih iz svoje pristojnosti na seji.

Izvršni svet odloča z večino glasov navzočih članov.

260. člen

Predsednik izvršnega sveta predstavlja svet, sklicuje seje sveta in jim predseduje ter skrbi za izvajanje sklepov sveta.

Predsednika sveta v primeru odsotnosti ali daljše zadržanosti nadomešča podpredsednik, ki ga določi predsednik.

261. člen

Izvršni svet je dolžan obveščati občinsko skupščino o svojem delu.

Izvršni svet lahko predlaga pristojnemu zboru skupščine, da se odloži obravnavanje predloga odloka ali drugega splošnega akta skupščine ali da se zaradi obravnave določenega vprašanja oblikuje skupna komisija, sestavljena iz članov pristojnega zbora skupščine in članov izvršnega sveta, ali da se skliče seja pristojnega zbora skupščine, na kateri bi izvršni svet razložil svoje stališče.

Izvršni svet je dolžan, da zborom skupščine na njihovo zahtevo poroča o izvajanju politike in o izvrševanju zakonov, odlokov in drugih aktov.

262. člen

Če izvršni svet meni, da ne bo mogel zagotoviti uresničevanja določene politike ali izvrševanja odloka ali drugega splošnega akta občinske skupščine, katerega izdaja se predlaga, ali da ne more prevzeti odgovornosti za opravljanje svoje funkcije, če ne bo sprejet predlagani odlok ali drug splošni akt, katerega izdajo predlaga, lahko postavi vprašanje zaupnice.

Vsak zbor občinske skupščine lahko na predlog najmanj desetih delegatov v zboru postavi vprašanje zaupnice izvršnemu svetu.

Vprašanje zaupnice izvršnemu svetu občinska skupščina mora obravnavati.

Če skupščina izglasuje izvršnemu svetu nezaupnico, je ta dolžan odstopiti.

263. člen

Najmanj deset delegatov kateregakoli zbora občinske skupščine v svojem zboru lahko sproži javno zahtevo (interpelacijo), naj se obravnavajo posamezna politična vprašanja v zvezi z delom izvršnega sveta.

264. člen

Vsak član izvršnega sveta ima pravico sprožiti obravnavanje posameznih vprašanj iz pristojnosti sveta, dati pobudo za pripravo odlokov in drugih aktov, za katerih predlaganje je pristojen svet, ter predpisov, ki jih sam izdaja, in predlagati svetu, naj določi načelna stališča in smernice za delo občinskih upravnih organov.

Član izvršnega sveta ima pravico in dolžnost, da v skladu s stališčem sveta predstavlja svet v občinski skupščini.

265. člen

Za reševanje posameznih vprašanj s področja dela izvršnega sveta lahko izvršni svet oblikuje stalne aličasne komisije in druga delovna telesa.

Stalne komisije oziroma druga delovna telesa določa poslovnik izvršnega sveta.

266. člen

Člani izvršnega sveta uživajo enako imuniteto kot delegati v občinski skupščini.

O imuniteti člana izvršnega sveta odloča svet.

267. člen

Podrobnejša določila v zvezi z organizacijo in s pristojnostmi izvršnega sveta uredi občinska skupščina z odlokom.

IV. Poglavje

OBČINSKI UPRAVNI ORGANI

268. člen

Občinski upravni organi izvajajo določeno politiko in izvršujejo odloke, predpise in druge splošne akte občinske skupščine in izvršnega sveta, izvajajo smernice skupščine, odgovarjajo za stanja na področjih, za katera so ustanovljeni, spremljajo stanja na določenih področjih in dajajo pobudo za reševanje vprašanj s teh področij, izdajajo izvršilne predpise, odločajo v upravnih stvareh, opravljajo upravno nadzorstvo in druge upravne zadeve, pripravljajo predpise in druge splošne akte ter opravljajo druge strokovne zadeve za občinsko skupščino in izvršni svet.

Upravni organi so samostojni v okviru svojih pooblastil in za svoje delo odgovarjajo skupščini in izvršnemu svetu.

Upravni organi zagotavljajo s svojim delom učinkovito uresničevanje pravic in interesov delovnih ljudi, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti.

Upravni organi sodelujejo med seboj, z upravnimi organi drugih družbenopolitičnih skupnosti ter z organizacijami združenega dela in drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi v zvezi z vprašanji, za katera imajo te organizacije in skupnosti interes, in zagotavljajo medsebojno obveščanje o delu.

269. člen

Upravni organi s svojim delom zagotavljajo na področjih, ki spadajo v njihovo pristojnost in glede katerih so neposredno odgovorni za izvrševanje predpisov, učinkovito uresničevanje pravic in interesov delovnih ljudi, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti ter redno seznanjajo skupščino in izvršni svet o stanju na posameznih področjih, ju obveščajo o svojih ugotovitvah ter dajejo predloge za uspešnejše in učinkovitejše delovanje občinske uprave.

Na področjih iz pristojnosti samoupravnih interesnih skupnosti, delovnih organizacij posebnega družbenega interesa in drugih skupnosti in organizacij, kjer te skupnosti in organizacije samostojno spremljajo dogajanja, sodelujejo pri oblikovanju in izvajanju politike, predlagajo in izvajajo ustrezne ukrepe ter dajejo predloge iz svojega delovnega področja, občinski upravni organi sodelujejo s temi skupnostmi in organizacijami, izmenjujejo stališča in zagotavljajo medsebojno obveščanje o delu, še posebej pa v zadevah, v katerih samoupravne interesne skupnosti sodelujejo z občinsko skupščino.

270. člen

Upravne zadeve iz občinske pristojnosti opravljajo občinski upravni organi.

Upravne organe in njihovo organizacijo določi občinska skupščina z odlokom, ki ga sprejmejo na predlog izvršnega sveta enakopravno vsi zbori občinske skupščine.

Odlok vsebuje tudi določbe o področju dela posameznih temeljnih in drugih upravnih organov.

271. člen

Posamezne temeljne in druge upravne organe vodijo predstojniki, ki jih imenujejo na predlog predsednika izvršnega sveta zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor.

272. člen

Predstojnik upravnega organa organizira in vodi delo organa ter je za njegovo delo in za izvrševanje nalog in zadev iz pristojnosti organa osebno odgovoren; je neposredni starešina delavcev tega organa ter izvršuje druge pravice in dolžnosti, določene z zakoni in drugimi predpisi.

Za izvrševanje odlokov in drugih splošnih aktov občinske skupščine izdajajo predstojniki upravnih organov pravilnike, odredbe in navodila, za izvajanje predpisov drugih organov pa lahko izdajajo izvršilne predpise le, če so za to izrecno pooblašeni.

Predstojniki upravnih organov morajo poročati zboru občinske skupščine in izvršnemu svetu o stanju na ustreznih upravnih področjih in o delu upravnih organov, ki jih vodijo. Na zahtevo zbora občinske skupščine ali izvršnega sveta morajo dajati obvestila in pojasnila o vprašanih s področja organa, ki ga vodijo. Na vprašanja delegatov v zborih občinske skupščine so dolžni dajati odgovore.

273. člen

Pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev delovne skupnosti občinskih upravnih organov ureja po načelu samoupravljanja delovnih ljudi zakon in splošni akt delovne skupnosti. Ta akt tudi določa omejitve glede opravljanja samostojne dejavnosti delavcev delovne skupnosti in glede njihove zaposlitve pri drugem organu, delovni ali drugi organizaciji, če je to nezdržljivo z naravo dela, ki ga opravljajo v upravnem organu.

Sredstva za delo občinskih upravnih organov zagotavlja proračun občine v skladu s posebnimi predpisi in glede na vrsto, obseg in pomen nalog ter pogoje njihovega dela.

V. poglavje

DRUŽBENO VARSTVO SAMOUPRAVNIH PRAVIC IN DRUŽBENE LASTNINE

274. člen

V občini uresničujejo družbeno varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine v skladu z ustavo, zakonom in tem statutom:

1. občinska skupščina in njej odgovorni organi,
2. temeljno sodišče, sodišče združenega dela in samoupravna sodišča,
3. temeljno javno tožilstvo,
4. organi javne varnosti,
5. organ za vodenje postopka o prekršku,
6. občinski družbeni pravobranilec samoupravljanja,
7. javno pravobranilstvo.

Oblike in način uresničevanja družbenega varstva samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine določata ustava in zakon.

1. OBČINSKA SKUPŠČINA IN NJEJ ODGOVORNI ORGANI

275. člen

V okviru pravic in dolžnosti občine obravnava občinska skupščina pri opravljanju družbenega nadzorstva splošna vprašanja glede izvajanja politike in zakonov ter drugih predpisov in aktov glede razpolaganja z družbenimi sredstvi in delitvijo dohodka, kakor tudi glede načina uresničevanja pravic in dolžnosti državnih organov, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti.

Občinska skupščina opravlja družbeno nadzorstvo v sodelovanju z organi upravljanja in organi samoupravne kontrole v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter vpliva na razvijanje odgovornosti in socialističnih norm pri samoupravljanju, poslovanju in pri razpolaganju z družbenimi sredstvi.

276. člen

Skupščina občine nastopa pri uresničevanju družbenega varstva samoupravnih pravic z začasnimi ukrepi, če nastanejo v organizaciji združenega dela bistvene motnje v samoupravnih odnosih ali so huje prizadeti družbeni interesi ali če organizacija združenega dela ne izpolnjuje z zakonom določenih obveznosti.

Skupščina občine lahko nastopi zoper organizacijo združenega dela z naslednjimi začasnimi ukrepi družbenega varstva:

- odstavi poslovodni organ;
- odstavi posamezne delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi;
- razpusti delavski svet;
- razpusti izvršilni organ;
- začasno omeji uresničevanje določenih samoupravnih pravic delavcev;
- imenuje začasni organ v organizaciji združenega dela;
- odreja še druge, z zakonom določene ukrepe.

2. TEMELJNO SODIŠČE, SODIŠČE ZDRUŽENEGA DELA IN SAMOUPRAVNA SODIŠČA

277. člen

Temeljno sodišče kot organ državne oblasti ter sodišče združenega dela in samoupravna sodišča kot samostojni družbeni organi varujejo svobodo in pravice občanov in samoupravni položaj delovnih ljudi in samoupravnih organizacij ter skupnosti in zagotavljajo ustavnost in zakonitost.

278. člen

Temeljno sodišče spremlja in proučuje družbene odnose in pojave, ki so pomembni za uresničevanje njegove funkcije in daje občinski skupščini in drugim državnim organom in samoupravnim organizacijam in skupnostim predloge za preprečevanje družbi nevarnih in škodljivih pojavov in za utrjevanje zakonitosti, družbene odgovornosti in socialistične morale.

Temeljno sodišče ima pravico in dolžnost, da v okviru svojega delovnega področja obvešča občinsko skupščino o uporabi zakonov in o problematiki svojega dela.

279. člen

Sodnike in občane, ki sodelujejo pri sojenju v temeljnem sodišču, voli in rešuje občinska skupščina skupaj z ostalimi občinskimi skupščinami z območja temeljnega sodišča, na način, pod pogoji in v postopku, ki je določen z zakonom.

Sodniki in občani, ki sodelujejo pri sojenju v temeljnem sodišču, se volijo za dobo, določeno z zakonom in so lahko ponovno izvoljeni.

280. člen

Sodišče združenega dela in samoupravna sodišča rešujejo spore iz družbeno ekonomskih in drugih samoupravnih odnosov, ki so določeni z ustavo in z zakonom, kot tudi spore, ki jim jih poverijo delovni ljudje v organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, iz njihovih medsebojnih razmerij, ki jih samostojno urejajo ali ki izvirajo iz pravic, s katerimi prosto razpolagajo, če ni z zakonom določeno, da določene vrste sporov rešujejo redna sodišča.

Občani lahko sporazumno poverijo reševanje posameznih sporov o pravicah, s katerimi prosto razpolagajo, poravnalnemu svetom, razsodiščem ali drugim samoupravnim sodiščem, če ni z zakonom drugače določeno.

281. člen

Samoupravna sodišča se ustanovljajo s samoupravnim aktom, ali s sporazumom strank, v skladu z ustavo in zakonom, za določene vrste sporov pa z zakonom. Akt o ustanovitvi samoupravnega sodišča določi v skladu z zakonom pristojnost, sestavo, organizacijo in postopek pred tem sodiščem. Samoupravna sodišča se ustanovljajo kot sodišča združenega dela, poravnalni sveti, razsodišča, arbitraže in v drugih oblikah samoupravnih sodišč.

3. TEMELJNO JAVNO TOŽILSTVO

282. člen

Temeljno javno tožilstvo je samostojen državni organ, ki preganja storilce kaznivih dejanj in drugih, z zakonom določenih dejanj, ki so kazniva, uporablja z zakonom določene ukrepe za varstvo interesov družbene skupnosti ter vlaga pravna sredstva za varstvo ustavnosti in zakonitosti.

Temeljno javno tožilstvo opravlja svoje naloge na podlagi ustave in zakona in v skladu s politiko občine, ki je izražena v splošnih aktih občinske skupščine.

283. člen

Temeljno javno tožilstvo spremlja in proučuje družbena razmerja in pojave, ki so pomembni za uresničevanje njegovih nalog in daje občinski skupščini, organom in organizacijam predloge za preprečevanje družbeno nevarnih in škodljivih pojavov ter za utrjevanje zakonitosti in družbene odgovornosti ter socialistične morale.

Temeljno javno tožilstvo ima pravico in dolžnost, da obvešča občinsko skupščino v okviru svojega delovnega področja o uporabi zakonov in splošnih aktov ter o svojem delu.

284. člen

Temeljno javno tožilstvo se ustanovi z zakonom.

4. ORGANI JAVNE VARNOSTI

a) Postaja milice

285. člen

Postaja milice je organ za neposredno opravljanje nalog s področja javne varnosti na območju občine.

286. člen

Na območju občine je ena postaja milice. Postaja milice ima lahko oddelke za opravljanje nalog z njenega delovnega področja na določenem območju občine.

Postaja milice oziroma njen oddelek ustanovi in odpravi občinska skupščina s soglasjem z republiškim sekretarjem za notranje zadeve.

Pobudo za ustanovitev in odpravo postaje milice in oddelka lahko da občinska skupščina ali republiški sekretariat za notranje zadeve.

Pri ustanovitvi postaje milice oziroma njenega oddelka je potrebno upoštevati stanje javne varnosti, strukturo in število prebivalstva, gospodarsko in kulturno razvitost, gostoto cestnega prometa, migracijo gibanja, turizem in druge okoliščine, ki so značilne za območje, za katere naj se ustanovi postaja milice.

287. člen

Komandirja postaje milice imenuje brez razpisa in ga razreši občinska skupščina v soglasju z republiškim sekretarjem za notranje zadeve.

Pobudo za imenovanje in razrešitev komandirja postaje milice lahko da občinska skupščina ali republiški sekretariat za notranje zadeve.

288. člen

Komandir postaje milice je odgovoren za svoje delo in delo postaje milice ter njenega oddelka občinski skupščini in republiškega sekretarju za notranje zadeve. Komandir postaje milice poroča občinski skupščini in njenemu izvršilnemu organu, ki je pristojen za notranje zadeve, na njihovo zahtevo ali iz lastne pobude o vprašanjih s področja organizacije in dela postaje milice oziroma oddelka.

289. člen

Denarna sredstva za potrebe postaje milice in njenih oddelkov se zagotovi v občinskem proračunu v skladu z določbami 154. in 155. člena zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah.

b) Uprava javne varnosti

290. člen

Uprava javne varnosti je področni organ republiškega sekretariata za notranje zadeve in opravlja zadeve javne varnosti iz republiške pristojnosti.

291. člen

Načelnika uprave javne varnosti imenuje in razreši republiški sekretar za notranje zadeve v skladu z zakonom.

292. člen

Uprava javne varnosti je dolžna dajati občinski skupščini letna poročila o svojem delu in občasne analize o stanju javne varnosti na svojem območju.

5. Organ za vodenje postopka o prekršku

293. člen

Organ za vodenje postopka o prekršku je samostojen organ občinske skupščine in je za svoje delo odgovoren občinski skupščini.

294. člen

Sodnika za prekrške vodi in razrešuje občinska skupščina, ki tudi določi število sodnikov za prekrške.

Sodnika za prekrške se voli za dobo osmih let. Po preteku te dobe pa sme biti ponovno izvoljen.

295. člen

Sodnik za prekrške vodi na prvi stopnji postopek o prekrških. Sodnik za prekrške spremlja in proučuje družbene odnose in pojave, ki imajo pomen za uresničevanje njegove funkcije ter obvešča občinsko skupščino o uporabi predpisov o prekrških in o problemih, ki se pojavljajo pri njegovem delu.

Na zahtevo občinske skupščine je dolžan poročati o svojem delu.

Sodnik za prekrške obvešča organizacije združenega dela in druge organizacije o negativnih pojavih v teh organizacijah, ki jih je ugotovil pri svojem delu.

6. Občinski družbeni pravobranilec samoupravljanja

296. člen

Občinski družbeni pravobranilec samoupravljanja kot samostojni organ družbene skupnosti ukrepa in vlaga pravna sredstva ter izvršuje druge, z zakonom določene pravice in dolžnosti, da se uresničuje družbeno varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine.

Občinski družbeni pravobranilec samoupravljanja začne pred občinsko skupščino, ustavnim sodiščem ali sodišči postopek za varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine, kot tudi postopek, da se razveljavijo ali odpravijo sklepi in drugi akti, s katerimi se kršijo samoupravne pravice oziroma je prizadeta družbena lastnina.

Občinski družbeni pravobranilec samoupravljanja začne postopek za varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine na lastno pobudo ali na pobudo delavcev, organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij, državnih organov in občanov.

Državni organi in organi samoupravnih organizacij in skupnosti so dolžni dati občinskemu družbenemu pravobranilcu samoupravljanja na njegovo zahtevo podatke in informacije, ki so pomembne za opravljanje njegove funkcije.

297. člen

Občinskega družbenega pravobranilca samoupravljanja imenuje in razrešuje občinska skupščina na način, pod pogoji in v postopku, ki je določen z zakonom.

Sporazumno z drugimi občinami lahko ustanovi občinska skupščina družbeno pravobranilstvo samoupravljanja za več občin.

7. Javno pravobranilstvo

298. člen

Javno pravobranilstvo je samostojen organ občine, ki uporablja z zakonom določene ukrepe in pravna sredstva, da varuje premoženjske pravice občine, njenih organov in skladov, ki so pravne osebe ter krajevnih skupnosti in ima druge pravice ter dolžnosti, določene z zakonom.

Pri izvrševanju svoje funkcije javni pravobranilec spremlja in proučuje družbene odnose in pojave, ki so pomembni za pravno varstvo družbene lastnine ter o pojavih, ki imajo poseben pomen za pravno varstvo družbenega premoženja in o svojem delu obvešča skupščino občine.

Skupščina občine določi z odlokom organizacijo in financiranje javnega pravobranilstva in lahko ustanovi z drugimi občinami skupno javno pravobranilstvo.

299. člen

Splošni akti, ki jih sprejme občinska skupščina in njeni organi v mejah pristojnosti, morajo biti v skladu z ustavo socialistične federativne republike in ustavo socialistične republike Slovenije, z zveznimi in republiškimi predpisi ter s tem statutom.

300. člen

Občinska skupščina lahko razveljavi akt ali zadrži ukrep izvršilnega organa, če meni, da je prekoračil pooblastilo, kršil predpis ali splošne akte občinske skupščine ali pa ni izvajal začrtane politike.

Izvršilni organ lahko razveljavi akt ali zadrži ukrep upravne- ga organa iz istih razlogov, kot so naštet v 1. odstavku tega člena.

301. člen

Predsednik občinske skupščine zadrži izvršitev splošnega akta ali sklepa skupščine ali njenih organov, izdanega izven upravnega postopka, če meni, da ni v skladu z družbenimi interesi in zakonom. Tako zadrži akt ali sklep predloži občinski skupščini, da na prvi seji o njem odloči.

302. člen

Občinska skupščina lahko zadrži izvršitev splošnega akta organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti na območju občine, če meni, da je splošni akt v nasprotju z družbenimi interesi, da ni v skladu z ustavo, veljavnimi zakoni in drugim samoupravnimi splošnimi akti, s katerimi mora biti v skladu (družbeni dogovori, samoupravni sporazumi in ostali akti).

Če je občinska skupščina zadržala izvršitev splošnega akta ali sklepa organa upravljanja, mora začeti v 8 dneh od izdaje odločbe o zadržanju postopek pred pristojnim ustavnim sodiščem, če meni

da akt ni v skladu z zakonom, ali pa sodiščem združenega dela, čemur, da gre za neskladnost splošnega akta ali sklepa organa upravljanja z drugimi samoupravnimi splošnimi akti.

303. člen

Zaradi varstva zakonitosti lahko občani opozorijo občinsko skupščino in njene organe na vse splošne akte, ki so jih izdali katerikoli organi na območju občine, če o njih sodijo, da niso v skladu z ustavo, zakoni, s tem statutom in splošnimi akti občinske skupščine in njenih organov.

304. člen

Odloki ter drugi predpisi in splošni akti občinske skupščine in njenih organov se objavljajo v uradnem glasilu – v Skupščinskem Dolenjskem listu.

Odloki in drugi predpisi ter splošni akti začnejo veljati osmi dan po objavi.

Predpisi s področja ljudske obrambe in splošnega ljudskega odpora, ki so določeni kot tajni, začnejo veljati z dnem njihovega sprejema, če s temi predpisi ni drugače določeno. Ti predpisi se ne objavljajo.

Samo v posebno upravičenih razlogih, ki jih določi občinska skupščina oziroma organ, ki izdaja akt, se lahko določi, da odlok ali drug predpis in splošni akt začne veljati pred potekom osmih dni od dneva objave ali istega dne, ko je objavljen.

305. člen

Vsi posamični akti in ukrepi izvršnega sveta, upravnih organov in drugih državnih organov, ki opravljajo izvršilne in upravne zadeve, kot tudi posamični akti organov organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, ki jih izdajajo za izvrševanja javnih pooblastil, morajo temeljiti na zakonu ali na drugem, zakonito izdanem predpisu.

306. člen

Delo občinske skupščine in njenih organov, organov družbenega samoupravljanja in organizacij, ki v občini opravljajo zadeve posebnega družbenega interesa, je javno; ti organi oziroma organizacije morajo obveščati javnost o svojem delu.

Z zakonom, s statuti ali z drugimi splošnimi akti oziroma odlokom občinske skupščine se določijo podatki, ki pomenijo tajnost ali pa se ne smejo objaviti.

Delovni ljudje in občani imajo pravico, da razpravljajo o delu občinske skupščine in njenih organov, organov družbenega samoupravljanja in organizacij ter skupnosti, ki v občini opravljajo zadeve posebnega družbenega interesa, in da jim dajejo pripombe in predloge neposredno ali po svojih organih in družbenopolitičnih organizacijah.

307. člen

O delu občinske skupščine obveščajo javnost predsednik občinske skupščine, predsedniki zborov, predsednik izvršnega sveta ter o posameznih upravnih organih predstojniki teh organov, vsak torej o delu organa, ki ga predstavlja oziroma vodi. Vsak izmed teh lahko pooblasti za obveščanje javnosti o posamezni ali o več zadevah posamezne funkcionarje ali delavce občinske skupščine, izvršnega sveta in upravnih organov. Samoupravni akti organizacij, ki v občini opravljajo zadeve posebnega družbenega interesa, določajo način in delavce, ki so odgovorni in pooblašeni za obveščanje javnosti.

ČETRTI DEL

SPREMEMBA STATUTA OBČINE NOVO MESTO

308. člen

Predlog, da se začne postopek za spremembo statuta, da lahko vsak zbor občinske skupščine ali izvršni svet.

Pobudo za spremembo statuta lahko dajo svet ali drug ustrezen organ krajevne skupnosti, skupščina samoupravne interesne skupnosti, najvišji samoupravni organ organizacije združenega dela ter druge organizacije in skupnosti ali družbenopolitična organizacija. Predlog oziroma pobuda morata biti obrazložena.

309. člen

O predlogu za spremembo statuta odločajo vsi zbori občinske skupščine enakopravno.

Če zbori občinske skupščine sprejmejo predlog za spremembo statuta, predložijo predlog statutarno pravni komisiji, da pripravi osnutek sprememb statuta.

Osnutek sprememb, ki ga pripravi statutarno pravna komisija, obravnavajo enakopravno vsi zbori občinske skupščine, določijo osnutek sprememb in ga dajo v javno obravnavo.

Po končani javni obravnavi predlaga statutarno pravna komisija vsem zborom občinske skupščine predlog sprememb statuta.

O spremembi statuta odločajo vsi zbori občinske skupščine enakopravno. Sprememba statuta je sprejeta, če zanjo glasujeta dve tretjini delegatov vsakega zbora.

310. člen

Če pri odločanju o spremembi statuta ne pride do soglasja med zbori občinske skupščine, postavijo skupno komisijo, v katero izvoli vsak zbor enako število članov. Skupna komisija pripravi predlog za uskladitev spornih vprašanj.

Če se skupna komisija ne sporazume ali če zbori ne sprejmejo njenega sporazumnega predloga, se obravnava predlog na skupni seji vseh zborov. Če se tudi na skupni seji zbori ne zedinijo, se predlog odloži z dnevnega reda.

Predlog se lahko da ponovno na dnevni red na predlog enega zbora po preteku šestih mesecev, po sklepu vseh zborov pa lahko že prej.

PETI DEL

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

311. člen

Z dnem uveljavitve tega statuta preneha veljati statut občine Novo mesto (Skupščinski Dolenjski list, št. 14/74).

312. člen

Predpisi in drugi splošni akti, predvideni s tem statutom, se morajo sprejeti najkasneje v roku enega leta po uveljavitvi tega statuta. V tem roku se morajo uskladiti z določbami tega statuta obstoječi predpisi in drugi splošni akti občinske skupščine in njenih organov.

313. člen

Določbe tega statuta, ki se nanašajo na sestavo, organizacijo, pravice in dolžnosti občinske skupščine, se uporabljajo od dneva, ko se prvič sestane nova občinska skupščina.

314. člen

Ta statut začne veljati osmi dan po objavi v Skupščinskem Dolenjskem listu.

Številka: 011-02/63

Datum: 20. 2. 1978

Predsednik
občinske skupščine Novo mesto:
MARJAN SIMIČ, l. r.